

RA Kedingen inv.nr 43

1798 - 1805. (N.B. de stukken zijn geexhibeerd te Goor).

Dr. F.H. Racer, als advocaat fiscaal van Twenthe, ratione officii
contra

Mannus Wevers (*1777) in Stokkum, onder assistentie van zijn voogd Gerrit Vruink eis tot veroordeling in de betaling ener boete ten "profijte" van de Hoogheid des Bataafschen Volks wegens het aanranden en slaan van **Arend Wolberink** (*1757).

Incidenteele zaak: over de duur van een termijn van handeling aan gedaagde te verlenen, ontbreekt de sententie in de principale zaak.

Inventaris van de stukken der procedure in zake dr. F.H. Racer aanlegger contra Mannes Wevers in Stokkum gedaagde.

Nr 1. Acta prothocollaria beginnende den 17 febr. 1798 en eindigende den 31 jan. 1801.

Nr 2. Eisch en aanspraak voor den aanlegger cum documentis A B C en D geexhibeert den 17 febr. 1798.

Nr 3. Recessus in scriptis voor gedaagde geexhibeert den 15 sept. 1798.

Nr 4. Replicq geexhibeert den 13 oct. 1798.

Nr 5. Incidentele sententie gepronuncieerd den 24 november 1798.

Nr 6. Duplicq geexhibeert den 26 oct. 1799.

Nr 7. Triplicq geexhibeert den 10 mey 1800.

Nr 8. Rekeningen van den aanlegger en procureur fiscaal.

Nr 9. Rekeningen van de gedaagde en desselfs bedienden.

Aldus geïnventariseerd en gesloten Goor den 13 maart 1802.

Wolter Jalink Rigter G. Pennink W. Hulsken

Extract prothocollair des landgerigts Kedingen

Gerigte gehouden Goor den 17 febr. 1798.

Rigter Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink

Compareert in dit gerigte G. Pennink als proc. fiscaal van Twenthe en exhibeert voor de advocaat fiscaal van Twenthe eisch en aanspraak tegen Mannes Wevers in Stockum cum documentis A B C D en conclusie als daarbij verzoekende dat de geciteerde Mannes Wevers onder adsistentie van zijn voogd Gerrit Vruink hiertoe moge worden aangeeischt en bij uitblijven of geene genoegsame handeling gecontumaceerd ten profijte als voor richter onder protest van kosten.

Hierop erschienen Mannes Wevers onder adsistentie van zijn voogd Gerrit Vruink; voorts met proc. W. Hulsken die in deezen tot zijn beide met magt van assumtie en substitutie qualificeerd en versoekt van de geexhibeerde eisch en aanspraak cum documentis copie met een termijn van vier weken onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 17 maart 1798.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink

Compareerd proc. Hulsken bediende van Mannes Wevers en diend sub mundo van zodaene handeling op en tegen de advocaat fiscaal van Twenthe als heden zes weken compleet zal overgeven cum expensis.

Hierop erschienen proc. G. Pennink en zal de beloofde complete overgave heden over 6 weken afwachten salvis expensis.

Gerigte gehouden Goor den 5 mey 1798.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink

Den termijn in zaake M. Wevers contra de advocaat fiscaal van Twenthe word voor 4 weken

gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 9 juny 1798.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink

Den termijn in zaake M. Wevers contra de fiscaal van Twenthe word 4 weken gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 7 july 1798.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink

Den termijn in zaaken Mannes Wevers contra de fiscaal van Twenthe word ter instantie van de eerste voor 4 weken geprolongeerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 15 sept. 1798.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink

Compareerd Mannes Wevers bij absentie van zijn voogd G. Vruink geadsisteerd met proc. W. Diederich als momber; voorts met zijn bediende procureur W. Hulsken en exhibeerd tegen mr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twenthe recessus in scriptie met conclusie als daarbij afgwagende cum expensis.

Hierop erschienen proc. G. Pennink en verzoekt van het geexhibeerde recessus in scriptie ten spoedigsten copy met een termijn van 4 weken aut interim onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 13 october 1798.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. Knape en Hermannus Jalink

Compareert in dit gerigt proc. G. Pennink en exhibeerd voor den advocaat fiscaal van Twenthe r.o. replyck tegen Mannes Wevers onder adsistentie van zijn voogd G. Vruink met conclusie als daarbij.

Hierop afgwagende onder protest van kosten.

Hierop erschienen proc. Wilhelm Hulsken en versoekt van voorenstaande handeling en daarbij gediende replyck copie met een termijn van vier weken onder protest van kosten.

Nader erschienen proc. G. Pennink zeggende wel te mogen lijden dat partij een termijn van vier weken geniete onder die voorwaarde van als dan eene reele en compleete schriftuur of handeling te zullen overgeven zonder zig als dan te willen behelpen met de overgave van een hoofd- of minuteele handeling, hetgeen comparant niet kan toestaan dewijl het zeer noodzakelijk is dat de justitie met allen spoed werken aan de handhaving derselve door geene uitstellen of moratoire handelingen verslapt worde. Dat comparant derhalven het gedaan versoek van termijn van vier weken niet anders dan op gemelde voorwaarde kan nog vermag toe te staan; concluderende tot rejectie van hetzelve en dat aan proc. Hulsken niet meer dan een termijn van 14 dagen volgens landregte zal worden toegestaan. met eisch van kosten.

Hierop erschienen proc. W. Hulsken in zijn bekende qualiteit zeggende nimmer te hebben kunnen verwagten dat tegenbediende aan comparant den versogten termijn van 4 weken kooft te contesteeren, echter die onder aanbod als bij zijn voorenstaande reces vervat, wel toestaan.

Dat bekendelijk deeze termijnen in gemelde zaken van 4 weken tot 4 weken hebben gelopen, parthije deselve ook op desersijds ingediende antwoord zelfs genooten heeft, comparant ook met veel fiducie mag vertrouwen dat parthije geen regt heeft aan comparant dat geene te betwisten, hetgeen hij zelfs geniet. Wat betreft haar gemaakte conditie kooft eerst te pas wanneer comparant op de 4 weken dag met een minute handeling te voorschijn kwam, wanneer zij als dan hetzelve na goedvinden konde contesteeren; al waarom comparant bij zijn gemelde copie en tijdsversoek persisteerd met eisch van kosten.

Wederom erschienen proc. G. Pennink zeggende dat wel is waar de termijnen in deeze zaak van vier weken tot vier weken gelopen hebben, waarom dan ook comparant op heden de termijn van vier weken aan parthij niet betwist, alleen zeker willende zijn dat dezelve als dan met geene moratoire of minuteele handeling zal kunnen voor den dag koomen en daarom deselve onder die voorwaarde van zekerheid te hebben geoffereerd, hoewel comparant vermeent dat in geenen deele hier iets anders dan de stellige wet, die de termijnen van 14 dagen tot 14 dagen voorschrijft, kan te pas koomen en comparant in geenen deele kan verbonden nog verplicht zijn om daarvan te moeten afwijken doordat de termijnen in deeze zaak te vooren langer genoomen zijn, hetgeen in geenen deele ten voordeel van parthije kan werken. Dat

derhalven comparant met alle fiducia op zijn goedhebbend regt, bij landregte voorgeschreven, vertrouwd en dus persisteerd bij desselfs genomen conclusie tot rejectie van het gedane tijdversoen van vier weken met herhaalden eisch van kosten.

Wederom erschienen proc. W. Hulsken zeggende dat bovenstaande handeling van parthije haar bejegening genoegzaam bij deesersijds voorestaande reces heeft, derhalven onnodig agt dit breder te deduceeren, al waarom comparant bij deesen persisteerd bij zijn gemelde reces en zal hier over met veel gerustheid decreet van dit gerigte inwagten cum expensis.

Decreet. Hierin zal zo spoedig mogelijk immers heden over vier weken met advis van een regtsgeleerde worden gedeceeteerd.

Pro vero extractu. Wilhelm Jalink Rigter

Extract prothocollair des landgerigts Kedingen

Gerigte gehouden Goor den 5 january 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink

Den termin in zake de fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word ter instantie van de laatste voor 4 weken geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 2 febr. 1799.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink

Den termin in zaken Mannes Wevers contra de fiscaal van Twenthe word ter instantie van de eerste vier weken geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 2 maart 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink

Den termin in zake de advocaat fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers voor 4 weken gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 6 april 1799.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren B.J. Knape en Harmannus Jalink

Den termijn in zake de advocaat fiscaal van Twenthe contra M. Wevers word aan zijde der laatste voor 4 weken geprolongeed salvis.

Regtdag gehouden Goor den 4 may 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink

Den termijn in zake de fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde van den laatsten voor 4 weken gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 8 juny 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink

Den termijn in zake Mannes Wevers contra de fiscaal van Twenthe word ter instantie van de eerste voor 4 weken aut interim geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 6 july 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hendrik Jalink

Den termijn in zaken Mannes Wevers contra de fiscaal van Twenthe word ter instantie van de eerste voor 14 dagen geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 20 july 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren Harmannus Jalink en Arent Jalink

Compareerd proc. W. Hulsken bekende bediende van M. Wevers onder adsistentie van desselfs voogd en exhibeert hoofd van recessus en scriptis op en tegen mr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twenthe met

belofte om hetzelfde heden 14 dagen reeel en compleet te zullen overgeven cum expensis.
Hierop erschienen G. Pennink en zal de beloofde compleete overgave in termino afwagten onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 14 sept. 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren Harmannus Jalink en Arent Jalink
Den termijn in zake M. Wevers contra de fiscaal van Twenthe word voor 4 weken geprolongeed.

Gerigte gehouden Goor den 12 october 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Den termijn in zake de advocaat fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde der laaste voor 14 dagen geprolongeed.

Gerigte gehouden Goor den 26 october 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Compareerd in dit gerigte proc. W. Hulsken bekende bediende van Mannes Wevers en exhibeert duplicq op en tegen mr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twenthe afwagtende cum expensis.
Hierop erschienen proc. G. Pennink en verzoekt van het geexhibeerde duplicq copie met een termijn van veertien daagen cum expensis.

Gerigte gehouden Goor den 9 nov. 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren Harmannus Jalink en D. Jalink
Compareerd in dit gerigt G. Pennink als proc. fiscaal van Twenthe zeggende bij examinatie van het duplicq van Mannes Wevers te hebben bevonden dat daarbij inbedingen gemaakt zijn, weshalven comparant aleer verder te procederen zal verwagten dat parthij het gemelde duplicq van die inbedingen zuivere door editie of renunciatie van dien en hetzelfde, dus in dien staat stelle waarin het bij sluiten zal verblijven.
Hierop afwagtende onder protest van kosten.
Hierop erschienen proc. W. Hulsken verzoekende van voorenstaande reces copie cum termin van 4 weken cum expensis.

Gerigte gehouden Goor den 4 dec. 1799.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren Harmannus Jalink en Jan Kistemaker
Den termin in zaken de fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word ter instantie van de laatste tot den eersten regtdag geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 4 january 1800.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Den termijn in zake de proc. fiscaal van Twenthe contra M. Wevers word aan zijde van den laatsten voor 4 weken geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 1 february 1800.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Den termijn in zake de fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde van de laatste voor 4 weken aut interim geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 1 maart 1800.

Coram judice dr. Wilhelm Jalink Assessoren Harmannus Jalink en proc. B.J. Knape
Den termijn in zake de advocaat fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde van de laatste voor 14 dagen geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 15 maart 1800.

Coram iudice dr. Wilhelm Jalink Assessoren Harmannus Jalink en Arent Jalink

Den termin in zake de fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word op verzoek van de laatste voor 14 dagen geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 29 maart 1800.

Interim rigter Wolter Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink

Den termin in zake de advocaat fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde van den laasten voor 14 dagen geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 26 april 1800.

Interim rigter Wolter Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Arent Jalink

Compareerd in dit gerigte proc. Wilhelm Hulsken teste prothocollo bekende bediende van Mannes Wevers zeggende bij deezerzijds ingediende duplicq contra de advocaat fiscaal van Twenthe casu quo en in cas van ontkenning eenige reserves en inbedingen gemaakt te hebben.

Dat parthij bij protocollair reces gerequireerd heeft dat men van deeze zijde die inbedingen zoude hebben over te geven of daarvan te renuncieren.

Dat comparant bij deezen declareerd alzo kort na het indienen van het duplicq, een van die getuigen overleden en de andere zig na elders buiten dit departement heeft begeeven, derhalven bij deezen declareerd van die inbedingen als weinig of niets ter deezer zaake doende te renuncieren, egter alles onder protest van zig hierdoor geensints te willen hebben geprajudicieerd en het duplicq te houden indien staat gesteld als bij het sluiten zal laten verblijven.

Afwagende onder protest van kosten.

Hierop erscheenen G. Pennink zeggende van de positie bij duplicq, waaromtrent parthije het bewijs had gereserveerd, niets prajudiciabels te willen hebben geavoueed ten welken einde hij ook de editie casu quo had geeischt en even weinig van het bovenstaande reces; verzoekende daarvan visie en zo nodig copy met termijn van vier weken aut interim onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 10 may 1800.

Coram interim rigter Wolter Jalink Assessoren Harmannus Jalink en Arent Jalink

Erschenen proc. G. Pennink als fiscaal van Twenthe en exhibeert tryplicq voor dr. F.H. Racer tegen Mannes Wevers onder adsistentie van zijn voogd.

Hierop afwagende onder protest van kosten.

Hierop erschenen proc. Wilhelm Hulsken verzoekende van voorenstaande reces en daarbij geexhibeerde tryplicq copie met een termijn van 4 weken cum expensis.

Gerigte gehouden Goor den 14 juny 1800.

Rigter Wolter Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink

Den termijn in zake de fiscaal van Twenthe contra M. Wevers word voor 4 weken geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 12 july 1800.

Rigter Wolter Jalink Assessoren Harmannus Jalink en Harmannus van de Sagekuile

Den termijn in zake de advocaat fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde van de laatste voor 14 dagen geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 13 sept. 1800.

Rigter Wolter Jalink Assessoren Wolter Slateris en Harmannus Jalink

Den termijn in zaake de fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word door de laatste voor 14 dagen geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 27 sept. 1800.

Rigter Wolter Jalink Assessoren dr. M. Dolleman en Harmannus van de Zagekuile
Den termin in zake den advocaat fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde der laatste
voor 14 dagen geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 11 october 1800.

Rigter Wolter Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Den termin in zake den advocaat fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde der laatste
voor 4 weken geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 8 nov. 1800.

Rigter Wolter Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Compareerd in dit gerigt proc. Wilhelm Hulsken in qualiteit als bediende van Mannes Wevers en
exhibeert hoofd van recessus in scriptis op en tegens mr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twenthe met
belofte van hetzelfde heden over 4 weken reel en compleet te zullen overgeven salvis.
Hierop erschienen proc. G. Pennink en zal de reele en complete overgave in termino afwagten cum
expensis.

Gerigte gehouden Goor den 6 dec. 1800.

Coram iudice Wolter Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Den termin in zake den advocaat fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word aan zijde van de laatste
voor veertien dagen geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 3 jann. 1801.

Rigter Wolter Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Den termin in zake de fiscaal van Twenthe contra Mannes Wevers word ter instantie van de laatste voor 4
weken geprolongeed.

Gerigte gehouden Goor den 31 jann. 1801.

Coram iudice Wolter Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Compareerd in dit gerigte proc. Wilhelm Hulsken bekende bediende van Mannes Wevers voordragende
bij nader examinatie van het ingediende triplicq aan zijden den advocaat fiscaal van Twenthe niets
bevonden te hebben dat eenige bejegeninge meriteerd, derhalven onder protest van zig hierdoor in geen
deele te willen hebben geprojudeerd of iets nadeligs te willen hebben gestendigd, comparant bij deez
declareerd van verder schrijven te renuncieren, moogende dus lijden dat in deez een termin van sluit
worden gesteld en daartegens de prothocollaria vervaardigd worden, dit een en ander ad decretum cum
expensis stellende.

Hierop erschienen proc. G. Pennink als fiscaal van Twenthe verklaarende te moogen lijden dat in deez
een termin van sluiten gesteld en daartegens de prothocollaria vervaardigd worden cum expensis.

Decreet. Den termin van sluiten word gesteld op heden en 6 weken, zullende daartegens de
prothocollaria vervaardigd worden.

Vervolgens is deez termin deels ten verzoeke van parthijen deels ex officio tot op den dag van sluit
geprolongeed.

Pro vero extractu. Wolter Jalink Rigter

Exhibitum in indicio Goor den 12 febr. 1798. Wilhelm Jalink Rigter

Eisch en aanspraak voor dr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twente racione officii aanlegger ter eene,
tegens Mannes Wevers in Stokkum onder adsistentie van zijn voogd Gerrit Vruink gedaagde ter andere
zijde.

Mr. Wilhelm Jalink Rigter van Kedingen

Dat de gedaagde onder adsistentie voorgemeld in de conclusie op het einde dezes te nemen behoort te
worden gecondemneert, ten dien einde doet aanlegger onder employ van alle gediensstige middelen en

expres protest tegen den last van bewijs voordragen.

Dat gedaagde zig niet ontzien heeft om in de maand february 1797 of wel op den 23 maart 1797 ongeveer vier weeken geleden en dus toen onlangs des avonds den boer Arend Wolberink bij de vaalt van de Kuiper in Stockum aan te vechten en aan te randen door dezelve met een hout, kluppel of stok deerlijk op het hoofd te slaan zodat hij daarvan zwijmelde, sub A ad art 3.

Om welke misdaad te plegen de gedaagde ongemerkt van agteren is komen aanlopen, wanneer aldaar rusie onder andere personen was die maar in gekijf bestond en bij welk gekijf de voorzeide Arend Wolberink stond om hetzelfde aan te horen en aan te zien, sub b.

Hoedanige aanranding is geweld en aanvechting volgens gemenen rechte en bijzonder ook mede volgens landregt deel 2 tit 21 art 10 ten hoogsten strafbaar.

Waarvoor de gedaagde onder adsistentie voorgemeld geciteerd zijnde om de boete af te maken sub c, daarvan is gebleven in gebreke.

Waarom de aanlegger ter handhaving van justitie niet heeft kunnen nalaten den gedaagden onder adsistentie van zijnen gemelden voogd te doen citeren, sub D.

En ex dictis dicendis nobiliter que in omissis supplendis en onder reserve van detentie van den gedaagden in geval van gebrek van behoorlijke borgstelling naar landregt deel 2 tit 19 art 3 tegen denzelfden onder adsistentie voorgemeld omni meliori modo te concluderen dat de gedaagde Mannes Wevers onder adsistentie van zijn voogd Gerrit Vruink bij vonnis van dezen gerigt moge worden gecondemneerd om wegens de gelibelleerde misdaad ten profijte van de Hoogheid des Bataafschen Volks te moeten betalen eene som van honderd ducats en wegens zijne oppositie een vierde meer. Met wijdere condemnatie van denzelfden in alle de kosten dezer procedure.

F.H. Racer

Vraagartikelen om daarop ter instantie van G. Pennink als procureur fiscaal van Twente na voorgegaane citatie en Erinnerung van de zware straffe des meineds gerigtelijk onder eede te hooren:

1. de oude Gerrit Kuiper (*Meiling*)
2. desselfs dogter Hermina
3. Gerrit Leefrink
4. Jan Hermen Brinkers (*ten Bos*)

Getuigen ouderdom en verwantschap te vragen.

Verklaard eerste getuige Gerrit Kuipers ruim 50 jaaren oud en tot producent onverwant te zijn.

Tweede getuige Hermina Kuiper verklaard vijftien jaaren oud te zijn en tot producent onverwant.

Derde getuige Gerrit Leefrink verklaard dat hij denkt 15 jaaren oud te zijn en tot producent onverwant.

Vierde getuige Jan Harmen Brinkers verklaard ongeveer 30 jaaren oud en tot producent onverwant te zijn.

Of getuigen wel kennen Mannes Wevers knegt bij Rengerink in Stokkum ?

Verklaard eerste getuige wel te kennen Mannes Wevers knegt bij Rengerink in Stokkum.

Tweede getuige verklaard wel te kennen Mannes Weevers knegt bij Rengerink in Stokkum.

Derde getuige verklaard wel te kennen Mannes Weevers knegt bij Rengerink in Stokkum.

Vierde getuige verklaard Mannes Weevers knegt bij Rengerink in Stokkum wel te kennen.

Of getuigen in de maand february jongstleden en wel op dingsdag den een en twintigsten derzelver maand (de tijd zoo na getuigen weeten te noemen) des avonds gezien hebben dat voorzeide Mannes Weevers den boer Arend Wolberink bij den vaalt van de Kuiper met een hout of stok op het hoofd sloeg zoo dat de voorzeide Arend Wolberink ter aarde nederviel ?

Verklaard eerste getuige neen, het gevraagde heb ik niet gezien maar ik heb wel wat horen poffen.

Tweede getuige verklaard wel gezien te hebben dat voorzeide Mannes Weevers in de maand february jongstleden, of wel na haar gedagten onder vier weeken geleden, op een avond bij de vaalt van de Kuiper Arend Wolberink met een hout op het hoofd sloeg zodat hij ineenzakte, dog niet gevallen is.

Derde getuige verklaard gezien te hebben dat voorzeiden Mannes Weevers voor drie a vier weeken geleden op een avond bij de vaalt van de Kuiper Arend Wolberink met een knuppel of stok op het hoofd sloeg zoo dat hij zwijmelde, dog niet ter aarde nederviel.

Vierde getuige verklaard wel gezien te hebben dat Mannes Weevers onlangs op een avond, waarvan hij de

juiste dag, datum of tijd niet kan bepalen, bij de vaald van de Kuiper Arend Wolberink met een stok over het hoofd sloeg, dog dat hij niet ter aarde is nedergevalen.

Wat is er vooraf gegaan of gebeurd tusschen de voorzeide Mannes Weevers en gemelden Arent Wolberink voordat hij Mannes Weevers deezen slag aan Arend Wolberink toebragt ?, hetwelk getuigen zullen hebben op te geven.

Verklaard eerste getuige van het gevraagde niet te weeten.

Tweede getuige verklaard dat er niets vooraf gegaan of gebeurd is tussen Mannes Weevers en Arend Wolberink voordat den eersten aan laatgemelden dien slag toebragt.

Derde getuige verklaard dat er niets is vooraf gegaan maar dat Arend Wolberink daarbij kwam gaan wanneer M. Weevers hem agteren over de kop sloeg.

Vierde getuige verklaard daarvan niets gehoord of gesien te hebben.

Hebben zij ook toen vooraf woordenwisseling of rusie in woorden met elkanderen gehad ?, hetwelk getuigen naaukeurig met verhaal der woorden zullen hebben op te geven.

Verklaard eerste getuige neen bij mijn weeten niet.

Tweede getuige verklaard neen.

Derde getuige verklaard neen.

Vierde getuige verklaard daarvan niets gehoord te hebben.

Ik Wilhelm Jalink JUDr en verwalter rigter van Kedingen certificeere hier meede dat op de daartoe gedaene citatien voor mij en assessoren H.B. Naamer en Harmannus van de Sagekuile persoonlijk in indicio erscheenen zijn de in het hoofd deezes gemelde getuigen en dat dezelve nae erinnering der zwaare meinede straffe op voorenstaande vraag artikelen onder eede gedeponeed hebben, zoo als daar onder staat geregistreerd.

Des ten oirconde hebbe deeze gegeven onder mijn hand en zegel.

Actum Goor den 23 maart 1797. Wilhelm Jalink verw. rigter

Exhibitum in indicio Goor den 29 jann. 1798.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren H.B. Naamer en Hermannus van de Sagekuile

Vraagartykelen om daarop ter instantie van G. Pennink als procureur fiscaal van Twente na voorgegane citatien en erinnering van de zware straffe des meineds gerigtelijk onder eede af te horen en te ondervragen:

1. de oude Kuiper
2. deszelfs dogter Hermiena
3. Gerrit Leeferink
4. Jan Hermen Brinkers

Ouderdom en verwantschap te vragen.

Verklaard eerste getuige de oude Kuyper oud te zijn ruim 50 jaaren en tot producent onverwant.

Tweede getuige Hermina Kuypers verklaard ruim 15 jaaren oud en tot producent onverwant te zijn.

Derde getuige verklaard 17 of 18 jaaren oud en tot producent onverwant te zijn.

Vierde getuige Jan Harmen Brinkers verklaard 30 jaaren oud en tot producent onverwant te zijn.

Getuigen op den 23 maart 1797 gedeponeed hebbende over de slagerij door Mannes Weevers aan Arend Wolberink kort daar te voren gepleegd, zo word al nu verder gevraagd of niet toen het gemelde slaan door Mannes Weevers aan Arend Wolberink gedaan wierd onder andere personen aldaar rusie was die maar in gekijf bestond en of bij dat gekijf de voorzeide Arend Wolberink stond om hetzelve aan te horen en aan te zien ?

Verklaard eerste getuige dat toen het slaan door Mannes Weevers aan Arend Wolberink zoude geschied zijn hetwelk hij echter niet gezien heeft onder andere persoonen aldaar questie is geweest die in gekijf bestond en waarbij Arend Wolberink stond om aan te hooren en te zien.

Tweede getuige verklaard dat toen het gemelde slaan door Mannes Weevers aan Arend Wolberink gedaan wierd onder andere persoonen rusie was die maar in gekijf bestond en dat bij dat gekijf Arend Wolberink stond om aan te hooren en te zien.

Derde getuige verklaard dat toen het gemelde slaan door Mannes Weevers aan Arend Wolberink gedaan

wierd onder andere personen gekijf was hetwelk Arend Wolberink stond aanhooren.

Vierde getuige verklaard dat toen het slaan door Mannes Wevers aan Arent Wolberink gedaan wierd onder andere personen aldaar gekijf was hetwelk Arend Wolberink stond aanhooren.

Of niet, terwijl Arend Wolberink bij die rusie stond om dezelve als voorzeid te aanhoren, Mannes Wevers uit een graven is opgesprongen en het gemelde slaan pleegde ?

Verklaard eerste getuige dat Mannes Wevers van de kant van Haar Jan komende hem is voorbij gegaan toen Arend Wolberink bij die rusie stond om dezelve als voorzeid aan te horen, dog dat hij het slaan niet gezien heeft maar wel heeft hooren knappen.

Tweede getuige verklaard niet gezien te hebben dat Mannes Wevers uit een graven kwam opspringen of vanwaar hij kwam maar wel dat hij het gemelde slaan pleegde.

Derde getuige verklaard niet te weten dat Mannes Wevers uit een graven is gekoomen maar hem van agteren te hebben zien koomen toen hij Arend Wolberink sloeg.

Vierde getuige verklaard niet te weten waar Mannes Wevers vandaan kwam toen hij het slaan aan Arend Wolberink pleegde.

Dat op de gedaene citatien voor mij en keurnooten aan het hoofd deezer genoemde gerigte erschienen zijn voornoemde vier getuigen en na erinnering der zwaare meineeds straffe op de vraagarticulen onder eede gedeponoord hebben zoals daar onder staat geregistreerd, certificeere mits deezen.

Goor dito ut supra. Wilhelm Jalink Rigter

Fiat quod petitur Goor den 12 april 1797. Wilhelm Jalink Verw. Rigter

Dewijl Mannes Wevers in Stokkum woonende voor knecht bij Rengerink aldaar zich niet ontzien heeft om den boer Arent Wolberink bij den vaalt van de Kuiper in Stokkum bij aanvechting zoude rusie aan te randen en denzelven met een hout, kluppel of stok deerlijk op het hoofd te slaan zodat hij daarvan smijmelde en zulke opzettelijke aanranding en daarbij aan iemand gepleegd geweld volgens landrecht deel 2 tit 21 art 9 en 10 ten hoogsten strafwaardig is.

Zoo doe ik provinciaal verwalter van het Drostambt van Twente u Mannes Wevers onder adsistentie van uwe voogden citeeren tegen dingsdag den vijf en twintigsten deezer maand des voormiddags om elf uren ten mijnen huise te Oldenzaal om alsdan aldaar de boete dieswegens verbeurd met mij af te maaken. Zullende bij gebreke van dien daadelijk daarna tegen u onder adsistentie van uwe voogden worden geprocedeerd als naar rechten.

En wordt de onderrichter van Kedingen gerequireerd om dezen met overgave van een dubbeld aan voorzeide Mannes Wevers en denunciatie hiervan aan deszelfs voogden met voorkennis van den richter te intinueeren en daarvan te relateeren om te strekken als naar rechten.

Oldenzaal den 6 april 1797. J.W. Racer

Relatier ik ondergeschreven dat ik den 22 april 1797 het dubbeld van deses Mannes Wevers ingeschriev hebbe en an Garrit Vrunck als voogde voorgeleesen.

Mannes van de Sagekuile onderrigter

Fiat quod petitur Goor den 14 febr. 1798. Wilhelm Jalink Rigter

Memorie voor den onderrichter van Kedingen

Om met richterlijke permissie ter instantie van dr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twente te citeeren Mannes Wevers in Stokkum en wegens zijne minderjaargheid onder adsistentie van deszelfs voogd Gerrit Vruink aldaar tegen zaterdag den zeventienden february aanstaande in het gericht van Kedingen gehouden wordende ter gewoener tijd en plaats te Goor om alsdan door of namens den citant ratione officii tegen hem onder adsistentie voorgemeld, te zien dienen van eisch en aanspraak ter zaake van door gedaagde gedaane aanvechting en aanranding van den boer Arent Wolberink bij den vaalt van den Kuiper waarover reeds in den verleeden jaare citattie om de boete af te maaken aan denzelven onder adsistentie voorgemeld, is gedaan en voords denzelven te requireeren dat hij dan ingevolge landrecht deel 2 tit 19 art 2 en 3 zal hebben borge te stellen. Wordende bij gebreke vandien deszelfs appretentie en zetting in detentie of gevangenis conform het voorzeide landrecht wel expres bij deezen gereserveerd.

Verzoekende exploit met overgave van een dubbeld dezses aan gedaagde alsmede aan deszelfs voorzeiden

voogd en daarvan relaas om te strekken als naar rechten.

Den 26 jan. 1798 F.H. Racer

Relatier ik ondergeschreeven dat op den 15 febr. 1798 het dubbeld van deses an Mannes Weevers en an G. Vrunck ingeschrievd en de citasie daar bij gemeld.

M. van de Sagekuile onderrichter

Exhibitum in inducio Goor den 15 sept. 1798. Wilhelm Jalink Rigter

Recessus inscriptis voor Mannes Wevers onder adsistentie van zijn voogd Garrit Vruink gedaagden ter eenre, tegens mr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twenthe ongefundeerden aanlegger ter anderen zijde.

Mr. W. Jalink Rigter van Kedingen

De gedaagde houd zig volkomen versekert bij eene slegts maar oppervlakkige lectuure en overweging van den eisch en aanspraak en daarbij tot staving van denselven gevoegde condenschappen aan u en den aankomstigen referent of referenten zo spoedig als overtuigend sal komen te blijken.

Dat al stelde men maar eens buiten prajudicie van de waarheid en waar omtrent men wil zijn en blijven salvis rechtens dat hij gedaagden op den gementioneerden tijd, ja waarlijk Arent Wolberink met een stok of knuppel hadde op het hoofd geslagen.

Zonder daarvan ter neerder te vallen nog eenige wonde, hetzij dan keurbaare of niet keurbaare, ontvangen te hebben.

Dat dan nog zeggen wij aan den fiscaal deswegens na landrecht geen de minste zogenaamde hoogheids actie zoude geschapen geweest zijn.

Dewijl dan nog buiten alle bedenk zeker dit slaan of toebrengen van eenen slag, niet zoals de fiscaal het zoekt te dragen zoude behooren tot de zwaarste soort van misdaden waarvan bij landrecht tweede deel nr 4 art 10 word mentie gemaakt.

En dus ook even zeker geene zogenaamde drosten of fiscaals actie zoude hebben kunnen impetreren.

Maar dan nog maar alleen volgens het prascript van ons landrecht tweede deel tit 23 art 5 tot die daden waarop civile en kleine breuken gestelt zijn hebben kunnen of mogen gebragt worden.

Dewijl men aldaar ten dien opsigte in substantie gestatueert vind.

Dat wie iemand met een mes, pook, rappier, roer of eenig ander geweer, stokken, staaken of dergelijken blont blaauw stoot of slaat zonder neder te vallen of zonder wondinge, bruikt daaraan drie oude schilden.

Waaruit dan ten klaarsten consteert dat schoon deese boete bij nadere resolutie mogte verhoogt zijn geworden, dan nog in allen gevalle al waare dit slaan ten genoegen steekteus bewesen (als zeker neen), aan den drost of fiscaal geene actie zoude hebben kunnen competeren.

Hetgeen ten minsten voor als nog geen verder betoog schijnt te vorderen en waarvan het tegendeel door den fiscaal zoals hij nogthans verplicht en gehouden is, nimmer zal bewesen en ten genoegen slechten, kunnen aangetoond worden.

Dan de fiscaal hiervan niet onwwetende schijnt het over eenen anderen boeg te willen wenden en heeft daarom getragt dit pratense slaan te dien voorkoomen als bij voorlage geschiet te zijn, zoals uit de vraag bij tweede instantie aan zijne getuigen artikel drie gedaan, niet onduidelijk is op te maken.

Houdende of gedaagden in desen toen uit een graven is opgesprongen.

Dan hoe weinig voldoende aan zijne intentie het daarop afgegeven andwoord van die getuigen is geweest, kan uit derzelve depositien genoegsaam consteeren quo bravitatis gratia relatio, dog onder uitdrukkelijk protest van die getuigen geen verder geloof dan in quantum pro te willen hebben toegekent.

Het zal dan aan dit gericht zo wel als aan ieder ervaaren regtskundige onbegrijpelijk moeten voorkoomen hoe het dan den fiscaal in het hoofd heeft kunnen koomen dees waarschiijnlijk zonder voorbeeld temeraire actie te entameeren.

Ja men twijffelt zeer of er wel eenig kundig fiscaal zoude kunnen gevonden worden die ook actie op eigen perikel en kosten zoude hebben durven entameeren, tenzij hij alles meende te kunnen rekenen van een gedreigde detentie.

Dan op gedaagde in desen een ter goeder naam en faam staande landsate en zig niets kwaads bewust zijnde heeft zulks natuurlijk sodaene uitwerking niet kunnen hebben.

Gedaagde in het geruste vertrouwen zijnde hier meede ten minsten zo verre alnog nodig genoegzaam te hebben betoogt.

Dat al waare volkomen bewesen als neen, dat bij Arent Wolberink dien pratensen slag hadde toegebracht, dan nog zeker deswegens aan den fiscaal de tegens hem geentameerde actie niet zoude zijn geschapen geweest, zoals men bij poursuite des nodig ex jure breeder zal weten de deduceeren.

Weshalven dan in deesen aan den fiscaal zeer notoir obsteert de peremtoire exceptie tibi adversus me non competit actio.

Dewelke hij dan ook aan den fiscaal dog onder protest van niets van deselfs eysch en aanspraak dat niet speciaal is gedebatteert te willen hebben geavoueed, maar als niets ter zaak doende negando gepasseert, als meede onder protest tegen den last van bewijs dat ons niet incumbeert en imploratie van het nobile judicis officium in omissis supplendis, ten fine en effecte als naar rechten omni meliori modo objicieert. Concludeerende tot admissie van deselve cum omni causa of concludeert met eisch van kosten.

W. Hulsken bij absentie van den advocaat A. Berends.

Exhibitum in inducio Goor den 13 oct. 1798. Wilhelm Jalink Rigter

Replycq voor dr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twente ratione officii aanlegger ter eene, tegen Mannes Wevers in Stockum onder adsistentie van zijn voorgd Gerrit Vruenk gedaagde ter andere zijde.

Mr. Wilhelm Jalink Richter van Kedingen

Dat het antwoord van den gedaagden niets te beduiden heeft, daartoe dient in de eerste plaats dat het landregt deel 2 tit 23 art 5, waarbij breuken zijn vastgesteld geenszins verhindert dat de daden aldaar gemeld zwaarder gestraft kunnen en moeten worden wanneer dezelve met de misdaad van geweld gequalificeerd zijn of met eenige andere aggraverende omstandigheden gequalificeerd bevonden worden.

Want hoe zou men kunnen beseffen dat een simpel slaan, stoten bij wege van rusie cum precedente rixa per verbatim ad verba of in andere omstandigheden met geen eigenlijk geweld gequalificeerd in het landrecht zou kunnen gelijkgesteld worden met het geval wanneer iemand zijnen evenmensch zonder aanleiding, woord of weerwoord aanrand en gelijk hier het geval is met een hout, kluppel of stok (welk een zo wel als ander van hout is), deerlijk op het hoofd slaat en zelfs hem daarmede doet zwijmelen.

Dit laatste is waarlijk geweld en dus eene geweldzaak waarover notoir aan de drosten actie competeert. Terwijl het een gansch ander geval is wanneer precedente rixa of in andere omstandigheden die iemand van eigenlijk geweld zouden kunnen excuseren, slagen of wonden voorvallen.

De aanlegger kan niet voorbij het ongerijmde van de stelling van den gedaagden te noteren hoe hij dan zou moeten stellen dat bij voorbeeld iemand des anderen glazen inslaande met eene drosten actie als eene geweldzaake daarover geactioneerd zou kunnen worden.

Doch dat iemand een ander zonder woord of weerwoord, zo min als met de glazen vensters die hij verbrijzeld met een stok op het hoofd slaat in zwijmeling, zulks geene geweldzaake zijn zou.

Dit vermeent de aanlegger de ongerijmdheid zelve te importeren en een volledig bewijs op te leveren, dat zo wel in het een als ander geval het eene geweld zaake is en dus dieswegens eene actie plaats heeft tot groter boete.

Het is toch ongetwijffeld dat diergelijke statuten sprekende van slaan en wonden te verstaan zijn van misdaden non tam proposito quam impetu a temulentis et temere excandentibus begaan, Mattheus de crim lib 47 tit 3 cap 3.

Dus geenszins van zulke misdaden die met opzet en zonder enige aanleiding in koelen bloede en zonder woord of weerwoord zijn gepleegd.

Als wanneer de gestatueerde boete door de groter boeter word weggenomen en daaronder mede begrepen. Terwijl voorts de aanlegger niet kan beseffen dat, hoewel hij vermeent het landregt deel 2 tit 21 art 9 en 10 hier niet eens nodig te hebben, echter eenig onderscheid zou bevonden worden tusschen de aanranding of aanvechting door den gedaagden onder aanleiding woord of weerwoord gedaan en tusschen hetgeen aldaar gestatueerd word.

Want iemand zonder eenige aanleiding aan te vechten geschied met vooroverlegd beraad, terwijl het voorts niets ter zaake doet of men dit kort of lang te vooren overlegd heeft.

Genoeg dat hij bij zig zelve vooraf overlegd heeft om zijn slag waar te nemen van den anderen zo

deerlijk te beledigen.

Want zo ras hij dit overleg heeft geconcipieerd is hij en zijn gedrag insidieus om den anderen, aldus zo als hij best kan, op het lijf te vallen en denzelven aan te vechten, gelijk hij dit ook daarop datelijk uitvoert.

Kunnende de aanlegger voor als nog niet begrijpen wat onderscheid dan tusschen deze insidieuse aanvechtinge en tusschen voorlage zou te vinden zijn.

En nog minder dat een gedanen aanval, waartoe zig iemand die geen aanleiding daartoe kan voorwenden, derhalven voorbedagtelijk heeft bereid en daarop zijn slag waarneemt zou kunnen gelijk gesteld worden met slaan, stoten, procedente rixa of aanleiding gevende oorzaak geschied van boven is gezegd.

Doende het ook mede niets ter zaake of hij uit een graven dan van elders zig daartoe begeven heeft.

Was het nodig dan zoude aanlegger hiertoe de jure nog meer kunnen aanhalen zoals onder anderen de l 16 par 6 de poenis, alwaar de regtsgeleerde Claudius Saturninus zegt.

Dat de misdaden worden onderscheiden qua litate cum factum vel atrocius vel livius est ut furte manifesta nee manifestis discernis olent rixa grasfaturis expilationes a furtis petulantia a violentia.

Alwaar zeer notabel is het onderscheid tusschen rixa en grasfatura. Daar in dezen geen rixa heeft plaats gehad waar in het aanvallen en slaan zou zijn geschied; derhalven is het eene grasfatura of straatschenderij die op eene plaats alwaar men veiligheid behoort te genieten is gepleegd.

Want men beschrijve eens wat straatschenderij zij waarvan het landregt deel 2 tit 22 art 1 spreekt en men zal er zekerlijk niet van kunnen uitzonderen de misdaad waardoor iemand zig onderstaat om zijn evenmensch op eene plaats alwaar hij veilig gaan en staan mag, insidieus aan te randen, aan te vechten en met een stok op den kop te slaan.

Te meer als de beledigde daarvan zwijmelt zodat het niet aan de goede intentie van den straatschender dank te weten is, dat de aangevochten persoon er levendig afgekomen zij.

Hoewel den aanlegger om redenen in dit geval de zaak civiliter tracteert.

Heel zeer ook vergist zich de insteller van het antwoord, die gestadig daarop schijnt toe te leggen om den aanlegger onheus te behandelen en zijnen eigenen waan te rijkelijk toe te geven dat hij zig inbeeldt dat de breuken waarvan het landregt deel 2 tit 23 sub rubrica van civile ende kleine breuken spreekt, niet aan de drosten maar aan de richteren zouden competeren.

En dat hij daarop zijne exceptio tibi adversus me non competit actio zoekt te gronden.

Daar nogtans de ondergetekende zeer wel meent te weten dat dit valsch is en dat het derhalven hem niet geoorloofd is om de boete aan het Bataafsch gemenebest, waaraan dezelve moet verantwoord worden, te onttrekken.

Hiervan had de tegenschrijver beter overtuigd moeten zijn door de eigen woorden die aldaar art 5 voorkomen luidende: de drosten zullen in cas van oppositie geen grote noch nb kleine breuken invorderen of executeren dan bij de etc.

Hoewel het waar is dat volgens gewoonte de schouten of rigters daaruit een zeker quota van ouds zouden genieten volgens resolutie van den 12 maart 1640 agter het landregt sub nr 6, dog hetwelk de aanlegger betuigt niet te weten waarin dit zou bestaan.

Alleenlijk dit weet men dat de breuken van een ouden schild door de richteren in Twente genooten worden.

Dus zou tegendeels advocaat zijnen client naar het inzien van den aanlegger wijzer hebben kunnen raden om dan ten minste zo veel boete te presenteren als hij zou vermenen schuldig te zijn om in allen gevalle decondemnatie in alle de kosten te ontgaan.

Tenzij hij het er op hebben mogt gelijk het gerucht gaat dat beklagde door zig van alles wat hij nog heeft te ontdoen, het gemenebest zal laten toezien en zig dan met de vlugt auveren.

En wat eindelijk aangaat dat de tegenbediende waant dat het bewijs niet genoegzaam zijn zou, hebben wij niet kunnen raden waarin dit gebrek van bewijs zou bestaan wijl hij daarvan niets opgeeft.

Doch het schijnt alsof hij zijne captien daar omtrent tot duplycq wil uitstellen om ons dus van meer bewijs zo veel nodig te willen priveren.

Maar waarin hij zig wel eens kon bedriegen, wijl een verweerder verpligt is zijne reproches van het bewijs des aanleggers bij antwoord voor den dag te brengen en niet bevoegd is om die tot duplycq uit te stellen.

Om door zulk een listig gedrag den aanlegger te versteken.

Waarmede de aanlegger houd gediend van replycq zonder iets nadeligs van tegendeels gehandelde (hetwelk men meent genoegzaam in allen deele wederlegd te zijn), tarendo vel pratereundo te gestendigen, alle hetzelfde als impertinent en irrelevant negendo passerende en derhalven onder rejectie van tegendeels geobmoveerde exceptie als hier niet te pas komende.

Persisteerende bij deezersijds conclusie bij eisch en aanspraak genomen met herhaalden eisch van kosten.
F.H. Racer

In zaaken incidenteel voor het landgerichte van Kedingen al nog strijdig en ongedecideerd hangende tusschen dr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twente ratione officii originele aanlegger in desen. Incidentele requirant tegens Mannes Wevers in Stokkum onder adsistentie van zijn voogd Gerrit Vruink originele gedaagde en incidentele gerequireerde.

Waarbij nadat aan zijde des aanleggers op den 13 october laastleden van replicq gediend en daarvan door de bediende der gedaagden copy versogt was met een termijn van vier weken door den procureur fiscaal wierd voorgedragen, dat wel mogte lijden dat partij een termijn genoot van vier weken onder voorwaarde nochtans dat deselve als dan eene reele en complete schrifture of handeling zouden overgeven zonder zig als dan te willen behelpen met de overgave van een hoofd of minutele handeling, dewijl het zeer noodzakelijk was dat de justitie met allen spoed werkte en de handhaving derselve door geene uitstellen of moratoire handelingen verslapt wierde, dat de aanlegger derhalven het gedane versoeck van termijn van vier weken niet anders dan opgamelte voorwaarden konde, noch vermogte, toe te staan.

Concluderende tot rejectie van hetselve en dat aan de gedaagde niet meer dan een termijn van veertien dagen volgens landrechte zoude worden toegestaan, met eisch van kosten.

En waartegens aan zijde der gedaagde wierd gesoutineert dat bekentelik de termijnen in dese zaak van vier weken tot vier weken hadden geloopt, dat parthije ook zodane termijn op het ingediende antwoord selfs had genoten en daarom geen regt had om aan gedaagde datgene te betwisten hetgeen hij selfs had gehad.

En wat betref de gemaakte conditie soude sulks eerst te pas koomen wanneer gedaagde op de vierweekste dag met een minute tevoorschijn kwam, als wanneer de aanlegger deselve na goedvinden contesteren konde. Waarom dan ook de gedaagde bij zijn gemelte versoeck van copy en termijn persisteerde met eisch van kosten.

Hier over gesien en met de vereischte aandagt geexamineert hebbende de acta prothocollaria beginnende den 17 february en eindigende den 13 october beide deeses jaars 1798, voords eisch en aanspraak cum documentis, antwoord en replicq, alsmede de rekeningen van parthijen bediende procureurs en verders hebbende gelet op alles waarop in desen tot administratie van onzijdige justitie te letten stond, in zonderheid dat ofschoon wel bij landrechte d j f 10 art 3 word gestatueerd dat eene partije om elke schrifture in te dienen een tijd van veertien dagen heeft, egter niet alleen bij deselve articul mede is bepaald dat zodane termijn ter noot tot ses weken, ook langer bij willekeur van partijen of uit erheffelijke redenen tot erkentenis des gericht mag geprorogeert of uitgesteld worden, maar dat sulks ook aan de gericht van dit gewest in zaaken van eenig aanbelang also in de practijk gerecipieert is en in zodane zaaken aan parthijen termijnen van vier, ja dikwerf van ses weken pleegen geaccordeerd te worden, hetwelk aan de decisie van het gericht word overgelaten ten einde daarmede naar saaks omstandigheden te handelen, ziet ook Nessink over den gemelten articul landrechtens in verbis, dog kan wel verder enz. En wanneer men dan aan dese regtsdoctrine en gerecipieerde practijk de onderhavige questie koomt te toetsen, zal bij zodanig ondersoek al aanstonds geblijken dat dese procedure met reden en op goeden grond kan en moet gehouden worden voor den gedaagden eene procedure van aanbelang te zijn, daarvan denselven uitwijsens de door den fiscaal genomene conclusie uit hoofde van eene daarbij gelibelleerde misdaad voldoening van eene summa van een honderd ducats gevorderd word, ten gevolge dat van den uitslag van dit geding is afhangende, voor eerst of de gedaagde zig aan overtreding van de wetten van den lande heeft schuldig gemaakt en al dan niet, voor een misdadige moet gehouden worden en ten tweeden of hij de van hem gevorderde summa verpligt is te voldoen.

Welke beide poincten voor denzelven buiten twijfel van niet weinig aanbelang zijn daar er tog in den eerste paats een jeder ingeseten ten uitersten aan gelegen ligt dat hij van geene misdaad overtuigd worde

en zijne goede naam ongeschonden blijve, cum fama est thesaurus inestimabilis Baldus ad l 1 et 4 cod de confess et multum prodest bona fama et ex purgat omnem suspicionem Cravett consil 145 en ook ten anderen de gevorderde summa pennningen vooral voor iemand die zoals gedaagde blijkens de depositien bij eisch en aanspraak geannecteert, bij een ander voor knegt is dienende, aanzienlijk zijn.

Gelijk ook ons landrecht selve genoegsame en voldoende redenen aan de hand geeft om zodane procedure als dese is, onder de gewigtige processen te rekenen; men ziet hetselve titul van appellen art 4, als waarbij niet alleen gestatueerd word dat van sententien in zaaken boven de honderd goudguldens maar selfs van heeren breuken, hoe gering die ook moogen zijn, kan ende mag geappelleert worden, conf Nessink over het landregt d 1 t 10 art 1.

Waarom dan ook overeenkomstig dit gededuceerde in desen schriftelijk met eisch en aansprake, andwoord en replicq reeds door parthijen geprocedeert is, gelijk ook blijkens de prothocollaria de termijnen van den beginne van den processe af, van vier tot vier weken hebben gelopen en selfs drie maalen voor vier weken zonder dat er gehandeld is, zijn uitgesteld geworden. Zodat dan nu ook de aanlegger als na het indienen van het andwoord selve een termijn van vier weken gevraagd ende bekoomen hebbende, eenen diergelijken termijn aan den gedaagden met minder gratie kan contesterem quis enim aspernabitur idem jussibidici quod ipse aliis dixit veldici effecit l 1 d 1 quod quisque juris in alterum statuerit; hetwelke dan nog zo veel te meer op een gedaagde van applicatie is, nam favora biliores rei potius quam actores habentur l 125 de de reg sun, zodat aan een gedaagde niet kan geweigert worden dat geene hetwelk aan den aanlegger is geaccordeerd. En om alle welke redenen dan ook aan desen gedaagde een termijn van vier weken zal behooren vergunt te worden ten einde zijne defensie tegens het ingediende replicq in gereedheid te kunnen brengen en daartegens na zijnen rade te kunnen handelen zonder dat in desen iets ten faveure van den aanlegger zal kunnen opereren dat hij onder de gemelde conditie, dat namentlik gedaagde verplicht zou zijn te beloven van op den vierweeksten dag eene reele en complete schrifture of handeling en geen hoofd of minutele handeling te zullen overgeven, aan denselven wel een termijn van vier weken heeft willen vergunnen. Want hoe zeer ook des aanleggers gesegde dat het zeer noodzakelijk is dat de justitie met allen spoed werke en de handhaving derselve door geene uitstellen of moratoire handelingen verslapt worde. Allesints in thesi waar en also ook desselfs ijver tot het spoedig termineren van procedures en het afsnijden van nodeloze delayen of uitstellen prijslijk is; zo is het teffens mede even waaragtig dat geen gedaagde door eene al te groote overhaasting geprejudiceert ofte in zijne middelen van defensie en de wijze om die op eene geregelde manier te kunnen voordragen, verkort moet worden en dat ook also geen aanlegger de vrijheid heeft om eenen gedaagden in zijne verwerings middelen, hetzij per directum, hetzij per indirectum, te prajudiceren. Waartoe egter het accrochement of conditie onder welke de aanlegger aan den gedaagden een termijn van vier weken en anders niet accorderen wilde, tenderende is want ofschoon ook een gedaagde geensints bevoegt is om eene procedure door moratoire handelingen slepende te houden, zo is evenswel van nergens aan zijde des aanleggers aangetoont dat de eene pleitende parthije verplicht zoude zijn om ter requisitie van de andere vooraf te beloven dat hij op eenen volgenden termijn dese of geene handeling niet zal exhiberen en is aan ons ook geene wet of dispositie bekend welke zodane verplichting aan een der parthijen oplegt. Waarom men dan ook in tegendeel het daarvoor zal moeten houden dat aan een der parthijen tegens wien eene handeling is ingediend een termijn of zekere tijd geaccordeerd word, ten einde gedurende deselve de handeling der parthij te examineren en daartegens eene contra handeling in gereedheid te brengen, hetwelk van selfs involveert dat zodane partij op die tijd, wanneer hem deselve termijn word toegestaan, zig niet behoeft te expliceren waarin desselfs aanstaande handeling zal bestaan, maar dat deselve integendeel daar mede tijd heeft tot de expiratie van den vergunden termijn.

Ook kan de vordering van den aanlegger dat gedaagde verplicht zoude zijn te beloven van op den vierweeksten dag eene reele en complete schrifture of handeling en geen hoofd of minutele handeling te zullen overgeven geen steek houden zo lang de aanlegger niet heeft aangetoont dat het exhiberen van sodane handeling in alle gevallen zonder onderscheid ongepermitteerd en dus altijd met de rechten strijdig is, iets hetwelk de aanlegger niet heeft bewesen en waarover wij ons ook in geen een deele uitlaten ten einde daardoor casu quo geene der parthijen te prejudiceren, alleenlik maar reflecterende dat er zig lopende den termijn van vier weken redenen van aanbelang en nu nog niet te oversiene gebeurtenissen zouden kunnen

voordoelen welke dan beklagden tot het in het order brengen van eene complete handeling zouden kunnen verhinderen of buiten staat stellen en op welke als bij het colligeren van den termijn nog niet aanwezig zijnde, dus ook nu nog niet gereflecteert zou kunnen worden.

Weshalven dan ook voor als nog aan den gedaagden geen voorschrift zal kunnen worden gegeven op welk een wijze hij op de volgende termijn zal moeten handelen, terwijl de aanlegger in val die handeling naar deszelfs inzien als dan tegens rechten zijn mogte, de vrijheid en het recht heeft om daartegens ofte ook tot reëctie derselve te handelen naar zijnen rade.

So al was het dat zodane incomplete of minutede handeling altijd en in alle gevallen onbestaanbaar was, dan nog zoude daaruit niet volgen de bevoegdheid des aanleggers om van den gedaagden te kunnen ende te moogen vorderen eene belofte om op de eerstkomende termijn zodane wederregtelijke handeling niet te zullen overgeven en sulks als een mits of conditie aan het accorderen van den gevraagden termijn te accocheren, maar zou dan nog de aanlegger de exhibitie dier handeling selve moeten afwagten en daartegens als dan handelen na rade.

En hiermede dan aangetoond hebbende de bevoegdheid van de gedaagde om eenen termijn van vier weken te moogen vragen, zo volgt dan ook van selve de onbevoegdheid des aanleggers om het accorderen van desen termijn van eene conditie dependent te maaken ofte andersints desen termijn korter te moogen bepalen.

Terwijl wat het point van kosten betreft wel des aanleggers intentie niet schijnt geweest te zijn om dese procedure op te houden ofte vertragen, zodat deselve uit hoofde van het gestatueerde bij het reglement van 1692 art 10 in de kosten zoude behoeven gecondemneert te worden, maar is egter deszelfs incidentele petitie in de daad en gevolgen daartoe tenderende geweest en ook bovendien zodanig met de rechten strijdende dat wij hem in desen van gene tameriteit kunnen vrijspreken en daarom verplicht zijn om denselven ook in de door hem veroorzaakte kosten te moeten verwijzen.

Om alle welke redenen dan dit landgerichte van Kedingen in den naam des Bataafschen Volks en met toegetrokken advis van den ondergetekenden rechtsgepromoveerden tusschen parthijen regt doende, decreteert en erkent dat aan den aanlegger en incidentelen requirant deszelfs genomene incidentele eisch en conclusie behoren te worden ontzegt, gelijk die aan denselven ontzegt word in ende bij desen, en dat voords aan den gedaagden en incidentelen gerequireerden van het ingediende replicq copy word geaccordeert met een termijn van vier weken, mede met condemnatie van den incidentelen requirant in alle de kosten van dit incidentele geding, taxerende ten dien einde de rekening van salaris van procurator W. Hulsken op eene summa van drie guldens en tien stuivers, mids dan nog des gevorderd verklaringe doende ingevolge reglement van 1719 art 19.

Aldus geadviseert binnen Deventer den 21 november 1798.

H.W. van Marle dr.

Actum Goor den 29 nov. 1798.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink

Nadat ter wederzijden de sportul en advis gelden waaren erlegd ter summa van f 26-12 is voorenstaande decreet gepronuncieerd en zijn dien na de erlegde gelden door proc. Hulsken wederom na zig genomen. Hierop erschienen proc. Pennink en versoekt van voorenstaande decreet copie salvis.

Exhibitum in indicio Goor den 26 oct. 1799.

Wilhelm Jalink Rigter

Duplicq voor Mannes Wevers onder adsistentie van zijn voogd Gerrit Vruink gedaagden ter eenre, tegens mr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twenthe vexatoiren aanlegger ter andere zijde.

Mr. W. Jalink Richter van Kedingen

Indien gedaagden door u que richter wegens het pratense slaan van Aarend Wolberink voor de daarop bij landrecht gestatueerde boete waare aangesproken geworden, dan zoude het onze zaak en ook denklijk voor ons niet zwaar geweest zijn te bewijzen dat hij gedaagde in deezen toen op den bepaalden tijd en plaatse zodaanen slag aan Aarend Wolberink in het geheel niet toegebracht heeft.

Off ten minsten te betoogen dat zulx met de condschappen ten dien einde door den fiscaal geapliceerd in

geenen deele ten genoegten rechtens bewezen is.

Dan daar zulks hier het geval niet is en wij met volkoomen gerustheid blijven sustineeren.

Dat al waare door gedaagden aan Aarend Wolberink toen zodaanen slag toegebracht zonder dat daardoor eenige contusie off wonde hoe genaamd veroorzaakt off de geslagene zij ter needer gevallen.

Dan nog desweegens aan den fiscaal naar landrecht en constante gewoonte geene zogenaamde hoogheids actie zoude geschaapen geweest zijn.

Zo zullen wij nu ten opzichte van het bewijs waarmede de fiscaal dit slaan zoekt te bewijzen maar slegts ter loops aanmerken dat, zoals bij inspectie zal moeten blijken, de eerste getuige de oude Kuiper geen slaan hoegenaamd gezien heeft en dus zijn getuigenis hier niets afdoet.

Dat tweede getuige Hermina Kuiper een meisje van slegts vijftien jaaren oud en dus naar bekenden rechten vooral in eene poenale hoogheids actie geensints een voldoende getuige is.

Te minder daar ook deeze getuige den tijd waarop dit pratense slaan zoude geschied zijn niet eens precise heeft kunnen bepaalen.

Dat derde getuige Gerrit Leferink bij zijne depositie op den 23 maart 1797 heeft verklaard dat hij denkt vijftien jaaren oud te zijn.

Terwijl hij bij zijne tweede depositie op den 30 januari 1798 verklaard zeventien of agtien jaaren oud te zijn.

Gelijk ook die zelfde getuige bij zijne eerste depositie ad art 4 heeft verklaard dat Aarend Wolberink bij de rusie kwam gaan, terwijl hij bij de twee depositie ad art 3 heeft gezegd dat toen M. Wevers van agteren is gekoomen.

Zodat ook die getuige naar overbekende rechten als notoir varians en vacellans moet verworpen worden.

Zodat dan in allen gevalle dit pratense slaan door geen twee irreprochabele of testes omni exceptione majores, als in rechten word vereischt is bewezen geworden.

Dan wij zullen om reden hiervooren articul zes gemeld ons hier niet langer bij ophouden maar overgaan ter beschouwinge van hetgeen de fiscaal bij replicq tot goedmaking van zijne sustenue heeft goedgevonden aan te voeren.

Alwaar articul een al aanstonds eenige opmerkinge vorderd.

Dewijl aldaar door den fiscaal word geposeerd dat het landrecht deel 2 tit 23 art 5, waarbij breuken zijn vastgesteld geensints verhinderen zoude dat de daaden aldaar gemeld zwaarder gestraft kunnen en moeten worden wanneer dezelve met de misdaad van geweld gequalificeerd zijn off met eenige andere aggraveerende omstandigheeden gequalificeert bevonden worden.

En zoekt dan in eenige volgende articulen goed te maaken dat dit pratense slaan met geweld is gequalificeerd geweest en dus met eene zwaardere straffe als bij het landrecht dito loco daartegens is gestatueerd, kan gestraft worden.

De fiscaal erkend dan toch daarmede ingewikkeld dat zodaanig pratens slaan, indien het niet met voorlaage off eigenlijk geweld is gequalificeerd, volgens landrecht tot zulke daaden behoort waarop slechts kleine breuken gesteld zijn, dewelke nimmer een object voor eene zogenaamde hoogheids actie kunnen opleeveren.

Ook zoude hij nimmer hebben kunnen aantoonen (gelijk ook daaraan niet heeft durven tornen), dat zodaane kleine boete immer door eenig fiscaal namens de hoogheid is gevorderd geworden.

Maar ei lieve welke boeten zouden dan tog ook aan de richters competeeren ?

Ook is het in tegendeel overbekend dat zodaane kleine boeten altoos door de richters zonder communicatie van fiscaals of drossen gevorderd zijn.

De fiscaal zich in deeze exceptie fundeerende zal dus moeten bewijzen dat hier omtrent dit pratense, daar in allen gevalle niet eens ten genoegten rechtens bewezen slaan, zodaane omstandigheeden plaats gehad hebben dat het met zwaarder breuke en die eene fiscaals off hoogheids actie importeert kan en moet gestraft worden.

Dan welke kronkelpaden van het recht hij ten dien einde ook ingeslagen hebbe, zal het echter aan een attent en kundig richter bij overweging van al het daartoe aangevoerde wel ras blijken dat hij aan die zijne verplichting in geenen deele heeft voldaan.

Want bij aanspraak zoekt de fiscaal deeze aggraveerende omstandigheid daarin te vinden dat dit pratense

slaan bij voorlage zoude geschied zijn en beroept zich daarom op het landrecht 2 d tit 21 art 10.

Doch van achteren bemerkende dat deezen vlieger onmogelijk konde opgaan en hij dus over allen grond van actie gedestitueert zoude zijn, wend hij het nu over eenen anderen boeg en zegt dat dit pratense slaan zonder aanleiding, woord off weerwoord zoude geschied zijn en dus waarlijk geweld zoude zijn.

Maar behalven dat dit pratense slaan als te vooren aangemerkt in het geheel niet ten genoegen rechtens bewezen is, is het nochtans veel weiniger bewezen dat zulx zonder voorgaande rusie off woordenwisseling zoude geschied off gequalificeerd geweld zoude zijn.

Dewijl zulks alleen door tweede en derde getuige alzo word verklaard die echter beide als hier te vooren aangetoond geheel nietige en onvoldoende zijn.

En zij hebben ook in allen gevalle meer verklaard als zij met moogelijkheid hebben kunnen weeten.

En bewijzen dus niets want schoon het al eens waar mogte geweest zijn dat immediaan off oogenblikkelijk voordat pratense slaan geen rusie off woordenwisseling tusschen Aarend Wolberink en gedaagden in deezen plaats gehad hadde. Zo konden zij echter niet weeten dat zulks ook niet eenigen tijd te vooren plaats gehad konde hebben, tenzij die getuigen toen onafgebrooken bij Aarend Wolberink en gedaagden waaren tegenwoordig geweest, hetgeen nochtans onwaarschijnlijk is en waarover men hen des goedvindende reserveert nader bij reproductie onder eede te hooren.

Ook zoude zulx geensints te prasumeeren zijn off men moest vooronderstellen dat gedaagden, toen Aarend Wolberink bij abuis voor eenen anderen met wien hij rusie off woorden had off gehad hadde, moeste hebben aangezien.

Maar behalven dit alles zal men zich niet gemakkelijk kunnen verbeelden hoe ooit slaagerije zonder eenig geweld kunne geschieden en alleen naar maate van de toegebragte wonden off instrumenten waarmede het slaan geschied is, daar tegens de boete bij landrechte loco citato vastgesteld en moet dus ook daarna alleen afgemeeten worden, tenzij het slaan in iemands huis off wheere off bij voorlaage geschied waare, hetgeen door den fiscaal bij aanspraak wel is voorgewend, doch geensints bewezen.

Zodat in allen gevalle de boete op dit pratense slaan bij de wet bepaald zoude behooren tot de kleine breuken waarvan bij landrecht 2e deel tit 23 art 5 mentie word gemaakt.

Want het eenig onderscheid dat de wet daar omtrent maakt is wanneer zodaanig aanranden off slaan in iemands huis off wheere off bij voorlaage geschied en derhalven is de hier verder door den fiscaal uit verleegtheit geexcogeteerde distinctie van vooroverlegd beraad daarin niet gefundeert en louter beuselarijen.

Ook zonder dit pratens vooroverlegd beraad niet te prasumeeren zijn, dewijl gedaagden om dat voorgewend opzet uit te voeren, dan zeker daartoe het gezelschap en bij weezen van zo veele personen, niet zoude hebben willen uitkiezen maar in tegendeel getragt hebben zulks heimelijk uit te voeren en daardoor moet zeker de fiscaals droomerije van verondersteld insidieus aanvechten geheel verdwijnen. Maar hoe het ook aan den fiscaal off die van zijnen raade in het hoofd heeft kunnen koomen om dit pratense toebrengen van eenen enkelen slag zonder wondig, contusie, blond of blaauw worden en wel in tegenwoordigheid van een talrijk gezelschap grassatura te noemen, is ten eenemaal onbegrijpelijk en gedaagde een onbesprooken gebooren landzaate is, daardoor zodaanig geindigneert dat hij het geheel beneeden zich acht daarop iets verder te antwoorden, als dat hij zulks houd voor zo domme als grove injurieuze lastertaal.

Dat ook het inslaan van anderen glazen, dat notoir een rustverstoorende straatschenderije is, in geenen deele gelijk staat met het slaan van iemand in tegenwoordigheid van een gezelschap zonder dat de geslaagene daardoor enige wonde off contusie heeft bekoomen, ja zelfs niet eens blond off blaauw is geworden, vorderd zeker almeede geen ernstig betoog en het argument dat de fiscaal daaruit heeft willen haalen, bewijst zijne uiterste verleegtheit off eene zeer diepe onkunde van ons eigen landrecht.

Waarbij deel 2 tit 22 art 1 straatenhenders (waardoor aldaar notoir verstaan worden struikroovers die de wegen en publike plaatsen door rooven, moorden en branden onveilig maaken), vreedeloos des lands worden verklaard.

Daarin tegen overstelling op het slaan van iemand met een stok zonder wondige blond off blaauw te worden, noch daarvan neder te vallen, bij landrechte 2 d tit 23 art 5 slechts eene boete van twee oude schilden is vastgesteld.

En evenwel durft onzen fiscaal de onbeschaamde stoudheid hebben uit dien hoofde eene zogenaamde kostbaare hoogheids actie te entameeren en van den gedaagden in deezen wegens pratens toebrengen van zodaanen slag onder bedreiging nog wel van detentie, eene boete van een honderd ducats te vorderen ! Wij meenen ons volkoomen verzekerd te moogen houden dat dit bestaan geheel zonder voorbeeld is en dat er te vooren nimmer fiscaal off drost is gevonden die zodaane notoir vexatoire actie zoude hebben durven off willen onderneemen.

Gelijk wij ook ons wel meenen verzekerd te moogen houden dat deese actie door hen nimmer zoude geentameerd zijn indien dezelve voor eigen rekening van den fiscaal off drost hadden moeten gevoerd worden.

Doch de fiscaal in deezen zegt om redenen dit geval slechts civiliter te hebben getraceerd.

Dan daarbij deeze redenen heeft verzwegen willen wij ons niet vermeeten dezelve juist te kunnen gissen. Doch waarschijnlijk kooft het ons voor dat dezelve alleen hier geleegeen zullen zijn.

Omdat de fiscaal of ten minsten die van zijnen raade wel penetreerden dat ingeval hij crimineliter ageerde den gedaagden off wel zijne voogden dan zeker in oppositie moesten koomen en hij fiscaal dan even zeker zoude moeten succumbeeren, terwijl civiliter ageerende er voor hem nog hoope was dat men ad redimendam vexam tot compositie zoude overgaan waartoe men misschien vermoede dat het dreigement van detentie nog al vrij wat zoude kunnen bijdraagen.

Maar daar nu dit prasumtive vermoeden van den fiscaal off raadslieden het verwachte gevolg niet heeft gehad en hij toch ook wel schijnd te gevoelen dat hij op zijne hier geexcogiteerde, doch geheel onbewezen insidieuse aanvechting en grassatura weinig staat kan maaken, wend hij het nog weeder over eenen anderen boeg en durfd beweeren.

Dat men zich deezerzijds zeer zoude vergissen door zich in te beelden dat de breuken, waarvan het landrecht 2e deel 23 sub cubrica van civile en kleine breuken spreekt, niet aan de drosten maar aan de richteren zoude competeeren, terwijl hij zeer wel meende te weeten dat zulks valsch zoude zijn.

En dat men daarvan beter had behooren overtuigd te zijn omdat aldaar articul 5 de woorden der wet aldus luiden.

De drosten zullen in cas van oppositie geen groote nog nb kleine breuken invorderen.

Dan hoe zeer wij wel willen erkennen dat ons uit het landrecht niet klaar blijkt welke boeten afzonderlijk door de drosten en welke in tegendeel door de richters kunnen off moogen gevorderd worden, meenen wij nogthans gerust te moogen vaststellen dat het aan geen rechtsbeoeffenaar van eenige experientie onbekend is.

Dat volgens constante gewoonte dergelijke kleine civile breuken altoos alleen door de richteren gevorderd en genooten worden.

En wij summeeren den fiscaal (schoon hij venteert zeer wel te weeten dat dit valsch is), om slechts een enkel voorbeeld bij te brengen.

Waaruit blijkt dat immer door eenig fiscaal off drost actie is geentameert wegens toebrengen van eenen slag waarvan geen wonde, contusie off nedervallen is veroorzaakt, noch ook den geslaagenen blond off blaauw is geworden en niet in iemands huis off wheere off bij voorlaage geschied.

En hier toe is hij als aanlegger ontegenspreekelijk gehouden en moet dus bewijzen.

Dat het invorderen van de boete dewelke geincurreerd zoude zijn door het toebrengen van eenen enkelen slag zonder wonding, contusie of daarvan needer te vallen, noch daarvan blond off blaauw te zijn geworden, niet (als bekendelijk in utu is), aan de richteren maar in tegendeel aan de drosten competeert.

Dan wij zijn wel gerust dat hij daartoe eeven weinig als om zulks uit het landrecht goed te maaken in staat is.

Want uit de geallegerde woorden dat de drosten geen groote noch kleine breuken in cas van oppositie bij executie zullen moogen invorderen, is zulx zeker niet op te maaken.

Dewijl zo men die woorden met den fiscaal zo generaal wilde opvatten, dan alle kleine zowel als groote breuken alleen aan de drosten zoude moeten competeeren en gevolglijk de richters daarvan geheel uitgeslooten zijn, hetgeen echter bekendelijk valsch is.

Waaruit dan zeker moet volgen dat zo men deeze woorden zo onbepaald met den fiscaal wilde opvatten en uitleggen, dezelve te veel en dus naar bekenden rechten niets zouden bewijzen.

Dan vermits alle breuken dewelke aan de drosten competeeren niet eeven groot zijn, zo willen deeze woorden notoir niets anders te kennen geeven dan dat alle boeten dewelke aan de drosten competeeren, de kleinen zowel als de grooteren, in cas van oppositie door hen niet zullen moogen worden ingevorderd off geexecuteert, dan alleen bij ordre en manier van procedeeeren voor des delinquents ordinaris gerichte off daar de misdaad zal zijn begaan.

De fiscaal neeme het ons derhalve niet kwaalijk dat men op zijne bloote onbeweezen en ook geheel onbetooogde assertie niet wil nog kan gelooven dat men zich daar omtrent zoude vergissen.

Dan hij vergist zich zeker wanneer hij geloofd dat de steller van antwoord zich gestaadig daarop zoude toelleggen om hem onheusch te behandelen; hij ontkend en protesteerd teegens deeze laage aanwrijving. Tenzij den fiscaal daarmee mogt willen te kennen geeven dat den steller van antwoord naar zijne meeninge alles bij den eigentlichen naam noemt als bij voorbeeld verdraaying van de wet, vexatie, schraapzucht en knevelarije. Waarmede hij ter goeder trouwe vermeind dat aan het Bataafsch gemeenebest geen dienst kan off mag worden gedaan, maar dat het zelfs voor eenen waaren vaderlander eene onvergeefelijke laagheid zoude zijn dezelve niet (onder welke gedaante en benaaminge zich dezelve ook mogt vertoonen), na vermoogen rondborstig aan den dag te leggen en tegen te gaan.

Vervolgens zegt de fiscaal articul 28 en 29 van replicq dat hij niet weet welke quota de schouten off richters als van ouds uit de breuken genieten; maar dat men echter alleenlijk weet dat alleen de breuken van een oud schild door de richteren van Twenthe genooten worden.

Dan deeze voorgewende gewoonte word door hem nergens meede beweezen en is bekendelijk onwaar. En het is in tegendeel overbekend dat door de schouten en richters eevenals door de magistraten in de kleine steeden, zowel in Twenthe als in de overige gedeeltens van Overijssel, naar voorkoomende gelegentheeden wel vrij grootere breuken gevorderd en genooten worden.

Maar hij zal nimmer kunnen aantoonen dat er door een fiscaal of drost bij eene zogenaamde hoogheids actie wegens toebrengen van eenen simpele slag zonder wonding off contusie, twee, drie off vier oude schilden zijn gevorderd off aan dezelve geadjudiceert zijn geworden.

En daar nu dit pratense toebrengen van eenen slag zonder wondinge, contusie off needer te vallen (verondersteld dat zulx ten genoegen rechtens beweezen waare), naar landrechte loco citato niet hooger als met twee oude schilden zoude hebben kunnen geboetet worden en gevolgelijk de actie deswegens alleen aan den richter zoude competeeren. Zo volgd dat men naar rechten in allen gevalle niet verplicht is geweest op des fiscaals enormen en schandelijken eisch eenige der minste presentatie te doen.

Want niets kan zekerder zijn als dat men aan iemand aan wien men uit den gepretendeerden hoofde niets schuldig is, ook niets behoefd te presentereen.

Het ondeugend voorwendsel van den fiscaal als off hij gedaagde zich van zijne goederen zoude willen ontdoen en zich dan met de vlucht saveeren, is eene kwaadaardige fictie dewelke nergens aan vast is en door hem met de verdiende verachtinge word ontkend.

Dat eindelijk de fiscaal niet zoude hebben kunnen raaden waarom zijn in deezen geproduceerde bewijs niet genoegzaam is kan ons zeker niet geimputeerd worden.

Maar wij vertrouwen zeer gerustelijk dat ieder onpartijdige richter bij examinatie van zijnen eisch en daarbij gevoegde bewijsstukken wel ras zal koomen te blijken.

Dat het toebrengen van den pratensen slag aan Aarend Wolberink zelfs in het geheel niet ten genoegen rechtens beweezen is.

En nog veel weiniger dat aan hem op gronden van het landrecht aldaar door hem geallegeerd en waarop zijnen eisch is gefundeerd eene zogenaamde hoogheids actie zoude geschaapen zijn, maar dat ten dien einde door hem niets als losse praatjes en affertien op valsche suppositien gebouwd zijn aangevoerd. En dat hij tot productie van valabel bewijs niet in staat is kan duidelijk worden opgemaakt uit het tweemaal onder eede doen hooren van zijne reprochabele getuigen en wel op listig ingewikkeld vraagarticulen.

Hier meede des fiscaals replicq, zo verre men hetzelve eenig aanraakens waardig heeft geoordeeld, genoegzaam wederlegd en bejegend houdende zonder nochthans daarvan iets tacendo vel pratereundo te willen hebben geavoueert maar negando gepasseerd, persisteerd gedaagde ex dictis et si necesse dicendis bij de conclusie bij dezerzijds recessus in scriptis loco antwoord genomen, met eisch van kosten.

W. Hulsken proc. bij absentie van de bediende advocaat A. Berends

Alzoo de proceduure in zaake dr. F.H. Racer in qualiteit als advocaat fiscaal van Twenthe tegen Mannes Wevers in Stokkum voor deezen gerichte gevoerd, wederom van de beleering is ingekoomen en op den eerst aanstaanden rechte dag, zoo weezen zal den 14 september aanstaande, staat geopend en gepronuncieerd te worden.

Zoo is het dat ik ondergeteekende Richter van Kedingen u proc. G. Pennink als in deezen proc. fiscaal van Twenthe zijnde geweest bij absentie van den advocaat fiscaal van Twenthe, bij deezen doe citeeren eisschen en laaden tegens voormelde dag des morgens bij klimmender zon ten huize van Harmannus van de Sagekuile binnen Goor om als dan voor mijn aanbevoolen rechtbank te verschijnen, meede brengende de aan de andere zijde gespecificeerde advis en sportul gelden met inthimatie gij compareerd als dan ofte niet dat op het aanhouden van UW tegenparthije zal decreteeren doen en laten wedervaaren wat na rechte zal vermeinen te behooren.

Wordende de burgermeesteren van Endscheide vriend en nabuurlijk verzogt deeze aan voorschreven G. Pennink in subsidium juris te doen insinueeren en daarvan te laten relateeren met aanbod zulks in diergeljke gevallen reciprogne te zullen laten geschieden.

Goor den 2 september 1805. W. Hulsken Rigter

Het dubbel dezès is door mij ondergeschreven voor geinsinueerd aangenomen.

Enschede 5 sept. 1805. G. Pennink

Zo mogelijk zou mij zeer aangenaam zijn dat het op de daaraan volgende maandag, dingsdag of woensdag namiddag gesteld wierd omdat alhier den 14e ook regtdag is waartoe de hr richter bij dezen verzoeke pennink.

Specificatie

advis penningen 10 zilveren ducats	f 31-10
acta prothocollaria	6
inventariseeren en sluiten	2-2
verbrengen en weerhaalen	10
2 origineele wheeten	2
2 dubbelden	0-16
verzenden	0-12
voor verbrengen en weerhalen na Endscheide	5
jura insinuat	0-12
voor pronuntieeren	1-4
prothocolleeren der sententie bij provisie	6
totaal	f 65-16

Exhibitum in judicio Goor den 10 mey 1800. Wolter Jalink interim rigter

Triplyk voor dr. F.H. Racer als advocaat fiscaal van Twente ratione officii aanlegger ter eene, tegen Mannes Wevers onder adsistentie van zijn voorgd Gerrit Vruink gedaagde ter andere zijde.

Burger W. Jalink interim Rigter van Kedingen

De aanlegger zou niet van triplycq gediend hebben was het niet dat partij op eene verregaande wijze zig aan verfacilijke verdraayingen van het jus en factum, niet alleen maar ook in zonderheid aan lasteringen tegen de oeffening van de justitie en de genen wien dezelve is aanbevoolen, had schuldig gemaakt; gelijk dit hedendaags door sommige kwalijk gezinden meermalen gepleegd wordt om de administratie van justitie te bezwaderen en aan de licentie den teugel te doen vieren.

Al aanstonds begint haare notoire calumnie met eenige laffe vitterijen te verzinnen op dezerzijds getuigen die zij niet heeft durven reproduceren schoon daarvan bij duplycq art 34 een inbeding hebbende gemaakt waarvan zij overtuigd dat het haar niet laten kon naderhand heeft gerenuntieerd.

De eerste getuige oude Kuiper zegt partij, heeft geen slaan gezien, maar zij verzwijgt dat deeze getuige verklaart dat hij wel wat heeft horen poffen, hetwelk hij in zijne kondschap bij aanspraak sub B art 3 nader in omstandigheden deponiert, naamlijk dat Mannes Wevers van de kant van Haarjan komende hem is

voorbij gegaan toen Arend Wolberink bij de rusie stond om dezelve als voorzeid aan te horen; doen dat hij het slaan niet gezien heeft maar wel heeft horen knappen.

Terwijl intusschen volgens de getuigen aldaar art 2, toen daar ter plaats wel een gekijf tusschen andere personen, hetwelk Arend Wolberink stond te aanhoren, maar geen slagerij is voorgevallen; bij gevolg heeft er niets gepoft of geknapt dan de slag aan Arend Wolberink toen toegebracht, toen de gedaagde hem getuige was voorbij gegaan, gelijk de getuige om zijne nieuwsgierigheid te voldoen insgelijks daar na toeging zoals blijkt, omdat hij verklaart dat Arend Wolberink toen bij dat gekijf stond om het te aanhoren. En tevens ziet men daar uit dat gedaagde haast makende om zijn boos opzet uit te voeren, sterker dan de getuige aanstapte gelijk hij zich spoedde om zijne gruweldaad ter gluipen onverhoeds aan Arend Wolberink te plegen.

Het ter kwader trouw gemaakt verwijt tegen de andere getuigen is door partij verzonnen omdat zij overtuigd is dat de eerstgemelde getuige met de anderen harmonieert en derzelve getuigenis bevestigt. Trouwens wat kan er laffer zijn dan de uitvlugt dat de tweede getuige, een meisje van 15 jaaren, den tijd niet zou hebben kunnen bepalen.

Daar in tegendeel zij dien zo veel nodig bepaald heeft bij aanspraak sub A art 3 dat het geweest is in de maand february ofwel na haare gedagten (die op den 23 maart 1797 dit heeft gedeponerd), om de vier weken geleden op een avond.

Omtrent een jaar daarna en wel den 30 jan. 1798 bij aanspraak sub B is deze getuige weder geproduceert toen ruim 15 jaren en denklijk bij de 16 jaaren oud, omdat zij ten tijde van hare eerste kondschap reeds 15 jaaren had.

De chicane op den derden getuige dat hij bij aanspraak sub A art 1 denkt 15 jaaren oud te zijn, doch bij zijne depositie van omtrent een jaar daarna, aldaar sub B zegt 17 of 18 jaaren oud te zijn, behelst geen contradictie, dewijl het een en ander waar kan zijn, naamlijk dat hij toen gedagt heeft 15 jaaren oud te zijn, doch dat hij naarder is geïnformeerd geworden voordat hij omtrent een jaar daarna zijne tweede kondschap gaf en toen was hij echter nog niet zodanig daarvan geïnformeerd dat hij er vast staat op maakte of hij 17 dan 18 jaaren oud was.

De partij hierin belang stellende had zig daarover bij den pastoor die hem gedoopt heeft kunnen informeeren, terwijl in allen gevalle geen mensch met zekerheid weet hoe oud hij zelf zij, maar zijne wetenschap daar omtrent berust altoos op informatie van anderen die variëren kan en dus ook dan den eenen dan den anderen door hem meest geloofd kan worden.

Men moet wel een getuige vragen maar men behoeft niet te bewijzen hoe oud hij is. Dit laatste moet derhalven de partije doen indien zij meent iets daardoor te kunnen winnen.

Even zo min strijd ook dat hij bij zijne eerste depositie heeft gezegd dat Arend Wolberink bij die kijvagine kwam gaan toen gedaagde hem van agteren over den kop sloeg en dat hij bij de tweede verklaart dat gedaagde toen van agteren is aangekomen toen hij Arend Wolberink sloeg; waarin niemand dan eene kwaadaartige partij tegenstrijdigheid zal vinden, ook was hem in de een en andere artykelen niet hetzelfde gevraagd waarop hij moest antwoorden en waarop hij, zoals hij gezien had, geantwoord heeft.

Mogelijk heeft partij dit ijdel gedruisch gemaakt om de stem der waarheid te verdoven daar met onze getuigen bewezen is dat gedaagde van agteren aankwam en Arend Wolberink op zijn gemak het gekijf aanhoorende, op zulk eene gluipsche insidieuse wijze met een hout, hetzij kluppel of stok of wat voor een stuk hout het ook geweest zij, op den kop sloeg zodat hij daarvan zwijmelde of ineenzakte en zulks op een avond in de maand february zich verbeeldende dat het wel zo donker zou zijn dat niemand hem dit moorddadig gruwelstuk plegende, zou gekend hebben.

Wat dan ook partij kwaadaardig voorgeve dat de vraagartykelen listig en ingewikkeld zouden zijn, zo blijkt in tegendeel uit de artykelen zelve dat zulks is een loos verdichtzel van partij. Terwijl de justitie er groot belang bij had dat de omstandigheden naarder dan in de eerste kondschap was geschied, wierden gevraagd en daardoor de booze daad naarder ten toon gespreid.

Wat aangaat dat het eene kleine breuke zou zijn geweest indien het feit niet met geweld was gequalificeerd geweest, dient dat het niet alleen met geweld maar ook met moorddadig geweld gequalificeerd is.

Want of een feit moorddadig zij zulks is niet uit de uitkomst af te meeten wier geluk niet aan den dader te

danken is, maar voor eerst uit de gluipschheid van den dader die den anderen overvalt en wel van agteren zonder dat deeze met hem te doen had om (gelijk hier) daarop bij mogelijkheid bedagt te kunnen zijn.

En ten tweden uit het instrument waarmede het feit word gepleegd zoals hier een stok of kluppel.

En ten derden uit dat hij zich met een stuk hout, kluppel of stok in de hand tot zij verfoeylijk doelwit daar na toebegaf.

En ten vierden uit de plaats des ligchaams waarop de slag was gerigt en gedaan is, zoals hier het hoofd.

En ten vijfden uit den tijd wanneer het gepleegd is, gelijk hier bij den avond toen hij dagt het ongemerkt te kunnen pleegen en door zijn schielijk weglopen niet gekend te zullen worden.

Derhalven is de misdaad niet alleen geweld (hoewel dit tot groote breuk meer dan genoeg is), maar ook een moorddadig geweld volgens gemenen rechte hoog strafbaar als zijnde eene grassatura of straatschenderij die aan eene rixa, dat is gerecht met dadelijkheden zonder gluipschen, dat is insidieusen aanval tegengesteld word als in qualiteit waardoor het factum atrocius est geheel daarvan onderscheiden, men zie replycq art 18.

Zo word het moorddadige van eene daad die tegen het leven van een mensch, gelijk hier zulk een slaan met een hout, kluppel of stok op het hoofd gericht is, daar uit gekend dat dezelve geschied ex insidiis et proditorie door den facteur verraderlijk gedaan zonder roepen of waarschouwen, sluipende van agteren of van voren qua ex insidiis opprimitur fecurus et non pramonitus. Terwijl insidice in het gemeen zijn de vooroverlegde middelen om iemand te beledigen en zo word gezegd quod veneni prabitio non fino insidiis procedat. Men zie dit alles bij Mattheus de crim lib 48 dig tit 6 cap 7 nr 1 en 2.

Alwaar hij ook vervolgens nr 4 spreekende van een opzet om iemand dood te slaan hoewel het geen gevolg van doding heeft gehad zegt rim ri propellere possumus insidias autem nisi pramoniti vitare non possumus et ut maxime pramoniti simus semper inimicus insidcari potest nos non semper cavexo xe. Dat wij bij aanspraak alleenlijk zouden stellen dat het bij voorlage zou zijn geschied en daarom ons alleenlijk op het landregt deel 2 tit 21 art 10 zouden beroepen, is valsch.

In tegendeel wij zeggen aldaar art 4 dat het is eene aanranding, geweld en aanvechting strafbaar volgens gemenen rechte hoewel wij er bijvoegen bijzonder ook mede volgens landregt deel 2 tit 21 art 10.

Het is immers eene geweldzaake, hetzij van publyk of privaat geweld, waarvan in vergelijking met de omstandigheden van het onderhavig factum is te zien bij Huber in pralect ad tit ad lig jul de vi priv, die al zij dezelve in het landregt niet bijzonder genoemd, noch boete of straf daarop bepaald, echter even daarom aan de dispositie van het gemeen recht blijft overgelaten om arbitrie judicis bepaald te worden.

Dog ook al was het geen bijzondere misdaad des voorzeker al, dan is nogtans ongetwijffeld dat si ita circumstantice aggravent admissum ut mulita longe peuato levior videatur eo casu dicemus prater multam etiam in crimen inscribi passe et poenam extra ordinariam irrogari quam clausulam in prasenti quo que rubrica etsi expressa non sit subaudiendam tamen judico, Mattheus de crim lib 47 tit 3 cap 3 nr 7 in fin en zo word dit ook terecht beweerd en getoond door Schrassert ad reform velav cap 2 art 12 add replycq art 8. Maar ook valt het feit wel degelijk in de termen van het aangehaalde landregt d tit art 9, sprekende van waarnemen, voorlagen en aanvechten.

Iemand waarnemen betekent niets anders dan op iemand agt geven, kilian in vac waarnemen en wel hier in een kwade zin, naamlijk om hem kwaad te doen.

Het betekent zowel zich tot iemand die ergens is, te begeven om hem aan te vechten als ten dien einde op hem ergens te wachten totdat hij aankomt, gelijk ook dit een van het ander in effect niet verschilt. Ook is het een zowel als het ander iemand voorlagen.

Want het zou ijdel zijn hier omtrent enig onderscheid te maken of men iemand van verre ziende aankomen denzelven inwacht om hem op het lijf te vallen, dan of men iemand (gelijk hier het geval is), ziende voorbij gaan, hem vervolgens daarop vervolgt en hem dus op het lijf valt. Het een toch, zowel als het ander, is iemand belagen of voorlagen.

En dan komt hier nog bij het moorddadige van de daad zelve waardoor eene waarneeming en gluipschen aanval, hoe strafbaar ook, buiten dien nog oneindig misdadiger en strafwaardiger word. Want iemand zo ter gluipsch met een stuk hout, stok of kluppel op het hoofd te slaan, zulks gaat op doodslaan aan en is waarlijk een conatus van doodslag, gelijk de voorbeelden van op deze wijze doodgeslagen lieden inzonderheid boeren zeer menigvuldig zijn.

En zo blijkt dat Arend Wolberink bij het gekijf om het te aanhooren is gegaan en dat gedaagde hem aldaar vervolgd en moorddadig met het hout, kluppel of stok geslagen heeft. Want hij kwam agter den voorzeiden Arend Wolberink en aanvocht hem zo verraderlijk, zo gruwlijk en zo moorddadig zonder woord of weerwoord.

De schandelijke uitvlugt dat niet bewezen zou zijn dat gedaagde het feit zonder voorgaande rusie zou gepleegd hebben, verraad hem zelfs eensdeels omdat hij niet eens durft voorwenden waarin eene pretense voorgaande rusie zou bestaan hebben.

En ten anderen omdat hij zich met zulk eene affirmative willende verschonen dezelve moest bewijzen. En ten derden omdat uit de depositien van getuigen die den gedaagden hebben zien aankomen en daarop het slaan hebben gezien (of de eerste getuige het gehoord), zodat de omstandigheden waarin het geval besloten en bepaald is, onmogelijk toelaten dat er eenige rusie zou zijn gebeurd of de getuigen zouden die gezien of vernomen moeten hebben.

Nog ondeugender is ook het onbewezen verdichtzel van partij dat gedaagde enigen tijd te voren met Arend Wolberink rusie gehad zou kunnen hebben.

Want voor eerst zegt gedaagde niet wanneer, waar en waarover hij dan met A. Wolberink rusie gehad zou hebben.

En ten tweden zo lijkt het er niet na dat A. Wolberink, indien hij kort te voren met gedaagde rusie gehad zou hebben, als dan zo gerust bij de gemelde kijvage om die eens te horen zou gestaan hebben.

En ten derden dat ook in allen gevalle niets ter zaake doen zou dat gedaagde voorheen met A. Wolberink (des egter nooit), rusie zou gehad hebben.

Dewijl diergelijke gluipsche en insidieuse aanrandingen gemeenlijk uit wraaklust over hetgeen voorheen gebeurd is, pleegen te geschieden of door opzetting van een ander die zich dus zoekt te wreken, welk laatste misschien (want het raakt ons niet), hier plaats gehad zou kunnen hebben.

Ook even zo verbijsterd wend partij voor dat gedaagde den voorzeide A. Wolberink voor een ander, met wien hij rusie gehad kon hebben, zou hebben aangezien zonder echter te durven zeggen veel weiniger te bewijzen met wien hij dan die rusie zou gehad hebben.

Het is dwaas dat partij voorwend dat slagerij niet zonder geweld zou kunnen geschieden, daar kennelijk is dat slagerij in rixa voorvallende gemeenlijk in rechte voor geen geweld gehouden wordt. Doch dit is zoals getoond is hier het geval niet.

En niet minder dwaas dat partij droomt dat geen overlegd beraad van gedaagde zou te prasumeren zijn, want wij hebben hier met geene presumtie maar met de bewezen daadzaak te doen. Derhalven is buitensporig te willen zeggen dat hoewel de gruweldaad is bewezen egter dezelve niet geprasumeerd zou moogen worden.

Ook is de opzettelijke boosheid van gedaagde daarom niet minder dat hij zig niet ontzag het feit te pleegen, schoon er menschen die het konden zien tegenwoordig waren; doch het is ook waar dat hij zich kon vleyen dat de donkere avond zijne misdaad zou bedekken, hetwelk hem tegen zijn vermoeden niet gelukt is hoe loos hij het ook overlegd had om dan aanstonds te gaan knijpen.

Dat het veele grooter misdaad is een mensch zo verraderlijk, zo gluipsch, zo insidieus en moorddadig te behandelen gelijk voorgemeld dan een geweld door inslaan van glazen te begaan, zal niemand dan partij die in dit gansche proces een dulworm schijnt in het hoofd te hebben, willen voorwenden.

De infame beschuldiging die men veeltijds van laage zielen te verwachten heeft dat dit proces tot boete en dus civiel en niet crimineel zou zijn geentameerd omdat wij zouden gehoopt hebben dat gedaagde daardoor de boete zou afmaken, is zo affronteus en injutieus als kwastagtig, dewijl zo dit de reden zijn zou als dan de zaak crimineel begonnen zou moeten zijn geworden.

Want zulk een botterik zal er misschien niet meer dan partij weezen die onkundig zou weezen dat alle rechtsgeleerden over deeze stoffe handelende, de fiscaals ten hoogsten vermanen om geen crimineele procedures te beginnen alwaar eenigzins een eisch van boete zou kunnen bestaan, dewijl zij anders een verfoeilijk middel zouden gebruiken om den beschuldigten te noodzaken dat hij er met boete tot voorkoming van het gevaar van een crimineel proces zoeken af te komen.

Maar de waanwijze partij even als een portrait van onverstand begrijpt ten blijke van haare kinderagtige en malitieuze redenering direct het tegendeel.

Waren wij niet reets verre voorbij alle bedenkelijkheid die de partij verzint of de boete in dezen eene kleine of grote breuke zou zijn, dan zouden wij nog nader kunnen doen zien hoe verkeerd de partij beweert dat geen kleine breuken aan de drosten van Twente zouden competeren.

Het zal evenwel, al zij het maar alleen om ons landregt wel te verstaan, niet ondienstig zijn dit stuk wat dieper in te zien. Vooraf herinnerende dat wij hier niet spreken van kleine breuken in de kleine steden voorvallende die gelijk in veelen ook hier omtrent een bijzonder recht in opzigt van de drosten hebben genoten en gemaintineerd, waarom ook niets van dezelve maar alleenlijk van de schouten en richteren in deeze stoffe ten landregte word gewaagd.

De uitvlugt waarvan partij zich tegen ons bij replyk art 23-29 betoogde zoekt te bedienen, strijdt tegen ons statut landregt deel 2 tit 23 art 5 in de woorden: de drosten zullen in cas van oppositie geen groote noch kleine breuken invorderen of executeren dan bij order en maniere van procedure voor des delinquants ordinaris gerigte.

De partij begrijpt zelve wel dat haare opvatting hierdoor omver geworpen word en dat in tegendeel de drosten recht hebben, zowel de kleine als de groote breuken te vorderen. Waarom zij haaren toevlugt neemt tot die zotte en door niemand meer verzonnen captie dat door kleine breuken niet zouden verstaan worden die waar van nb in hetzelfde artykel 5 word gesproken en alwaar die worden opgeteld, noch die waarvan in de rubryk van den voorzijde titel 23 word gezegd in verbis: van uvile in de kleine breuken van hoon sprake vegten ze daar, dat daardoor verstaan zouden worden breuken aan de drosten competerende, hetzij die groot, hetzij die klein zijn.

Op deze wijze zoekt partij tevergeefs alle bekende gronden van uitlegging uit de rubryk van den tytel en den inhoud van den tytel zelve te willen verkrachten en dit nog daar in boven op eene wijze die zig wederspreekt.

Want naar die waanstelling zouden de grote breuken die de drosten alleen kunnen vorderen wederom onderscheiden moeten worden in groote en kleine breuken, schoon van zodanige onderscheiding nergens veel min in ons landregt omtrent de groote breuken bevonden word.

En dan zouden de aangehaalde woorden van het landregt eene contradictie impliceren als of er in stond: de drosten zullen in cas van oppositie geen groote, noch van de groote geen kleine breuken invorderen, zodat dan naar eene tegen alle gezond verstand aanlopende stelling van partij, grote breuken ook kleine breuken zouden zijn en dat wel zonder dat men eenige bepaling hebben zou hoe groot de groote breuken zouden moeten zijn om als dan grote breuken gezegd te kunnen worden, noch hoe groot de groote breuken zouden moeten zijn om grote kleine (wie behalven partij zou zig niet schamen over zulk eene contradictie), breuken gezegd te worden.

De partij heeft ook daaraan niet durven tornen dat wij bij replyk art 28 uit de resolutie van den 12 maart 1640 agter het landregt sub nr 6 (dus tien jaren jonger dan het geemaneerde landregt van 1630), ook getoond hebben dat hare stelling vanzelfs vervalt wanneer aldaar omtrent de verdubbelde boete van mes trekken, die zekerlijk onder de kleine breuken begreepen is, wordt gestatueerd dat de schouten daaruit zullen genieten voor hun quote als van ouds.

Terwijl het ons voor het overige niet raakt hoe groot het quote der schouten of richters in de kleine breuken zijn zou, genoeg dat het landrecht zowel als de boven aangehaalde resolutie van 1640 stelt dat kleine breuken door de drosten gevorderd worden waaruit dus de drosten aan de schouten en richteren hun quote zullen laten genieten.

Zodat indien de boete in dezen door verzwaaende omstandigheden niet arbitrio judicis hooger was (des voorzeeker al), als dan het slaan met den stok of kluppel op het hoofd van Arend Wolberink geboeted zou moeten worden ten minsten met vier oude schilden, omdat het is gebeurd des avonds landregt d art 5 in de woorden wie een mes, stokken, staaken etc en in de woorden wel verstaande etc, als ook van dat geschiedt na der zonnenondergang.

Van welke boete dus de drost, gelijk wij altoos getoond hebben, aan de richter zou moeten laten genieten een olden schild.

En zo word ook d art 5 gezegd dat de richters of schouten geene breuken voor de drosten zullen verdonkeren en dezelfs behouden wijders als zij daartoe van ouds gerechtigd zijn.

Hier word in het generaal gesproken van geene breuken te verdonkeren, dus zo min kleinen als grooten,

daar anderzins had moeten gezegd worden van geene groote breuken te verdonkeren. Terwijl ook zo even uit het placaat of resolutie van 1640 getoond is dat de richters van ouds tot een gedeelte van de kleine breuken gerechtigd zijn, dog dat de drosten gerechtigd zijn om de kleine breuken in te vorderen, schoon aan de richters daarvan een zeker gedeelte toekomt.

Het is al te bot dat partij hieruit capteert dat van de richters in het geheel geen kleine breuken zouden mogen vorderen, hetwelk ook tegen de bevinding strijdt.

Want schoon, zoals gezegd, ons niet raakt hoe groot of hoe veel de schouten en richters van de breuken genieten welke de drosten hun daaruit van ouds hebben, moeten laten toekomen. Zullen wij evenwel onverplicht doen zien dat het in Zalland en dus ook in Twente van ouds is een ouden schild.

Gevolgljik dat wanneer de boete niet hooger is dan een ouden schild dezelve als dan geheel aan de richters toekomt en derhalven ook door hen gevorderd wordt.

Dit is de sleutel waardoor wordt opgelost alle duisterheid die een of ander rechtsgepromoveerde in dezen titel landregtens zig verbeeld mogt hebben, waarvan wij echter geen voorbeeld ontmoeten dan in een vonnis in het Overijssels advysboek deel 4 pag 164 en vele volgende, alwaar de adviseurs den knoop zoeken door te slaan in plaats van dien te ontknopen; wanneer zij onbepaald stellen dat aan de richters alleen de kleine breuken zoude competeren tegen de uitdrukkelijke woorden niet alleen van het landregt maar ook van het gemeld placaat of resolutie van 1640.

En alwaar zij voords pag 164 en 165 bijzonder lit 8 niet onduidelijk schipren te veronderstellen dat de woorden de drosten zullen etc eene inlassching zouden vereisschen als of er stond de drosten of richters zullen etc, om het dus respectie te verstaan, naamlijk dat de drosten geen grote mocht de richters gene kleine breuken zullen invorderen dan etc. Doch diergelijke middelen streven alle uitlegging voorbij.

Ook word alle vermeende duisterheid die alhier in het landregt pratenselijk zouden gevonden worden, nog daar in boven opgehelderd, in het 2e stuk der gedrukte Overijsschelse gedenkstukken van mr. J.W. Racer alwaar pag 198 voorkomt een brief van den heer der heerlijkheid Zallik verpagtende aan zijnen schout Zweer Hijlbrink het schoutampt van Zallik van den jaare 1547 uit het oorspronlijke op den huize Bukhorst.

Alwaar aangaande de breuken is bedongen dat de breuke "die beter is dan een olden schylt sall mijn juncker vurs beholden" en dan volgt er wijders "ende weert sake dat daer broeken ghevelen die dat hoegeste off die rechter handt andragen sall Sweer ook dat sine daer aff hebben gelijk an den schulten van Zallant die die olde schylde mit gelde belacht hebben"; dat is die deze olde schilden onder het schoutampt in pandschap voor eene zekere somme gelds bekomen hebben.

En dus ziet men weer het aan vast is dat de schouten en richteren alnog de boeten van en ouden schild eischen omdat de drosten indien zij die eischen dadelijk wederom aan de schouten en richters, zonder dat zij er iets van behielden, zouden moeten uitkeren.

Dit recht van ouds hebbende plaats gehad volgens welk aan de schouten en richteren een ouden schild uit de door de drosten te vorderen groote en kleine breuken competeert, aan hun door de drosten uit te keeren, word alnog in het aangehaalde landregt en resolutie of placaat van 1640 gesteld, terwijl partij heeft kunnen toonen dat het zou afgeschafft zijn.

Waar toe zekerlijk niet genoeg zou zijn indien, al kon bewezen worden dat een of meer richteren de grooter breuken dan van een ouden schild voor de drosten tegen het voorzeide uitdrukkelijk bevel zouden hebben verdonkerd of dat een of meer drosten daarop geen acht zouden gegeven hebben, waarover niemand na den jaare 1710 tot aan de laatste revolutie hen berispen kon omdat van toen af de drosten geen boete meer aan de staten verrekend hebben als blijkt uit den drosten amptbrief van den 14 maart 1710 te zien Overijsselsche gedenkstukken 4e stuk pag 106.

Daar in tegendeel een notoir staatsrecht alhier is dat sedert de voorzeide revolutie de breuken door de provinciaale verwalters van de drostampten wederom aan de hooger overheid of Bataafsche Volk verrekend moeten worden.

Even zo min ook doet iets ter zaake dat richters den gewonen ouden schild niet uit de grote breuken van de drosten gevorderd zouden hebben waardoor dit recht aan volgende richters niet kan benomen worden. Terwijl wij voords ook vertrouwen dat niemand behalven de partij zal durven stellen dat drosten door hun verzuim of nalatigheid of ontijdige de corio alieno gepleegde prodigaliteit, zo die al eens was gebeurd,

hetwelk wij nogtans niet weten noch door partij bewezen is, het jus publicum van het voormalig gewest Overijssel zouden hebben kunnen of mogen veranderen, te minder daar het sedert het jaar 1710 een stuk van hunne liberaliteit zou zijn geweest omdat zij gene boeten verrekenden aan de staaten die dus ook onkundig daarvan waren.

Wij herhalen dat het is een jus publicum of stuk der oude staatsregeling waartegen, gelijk in zeer veel andere punten meer, de nieuwe staatsregeling nog niet in train gebragt is geworden. Tegen welk jus publicum geen prascriptie, zoals kennelijk plaats vind, maar in tegendeel de correctie tegen de overtreders hoe menigmaal en hoe lang ook de overtreding mogt geduurd hebben waarvan echter in dezen niets blijkt. Daar en boven kan ook nog om andere reden hier geen prescriptie plaats vinden naamlijk omdat en drosten en richters beide hunne ampten geenszins als hun eigendom bezitten, veel weniger iets door prascriptie hier omtrent aan hunne successeuren in officio (die deze officien niet als erfgenamen van hunne pradesseuren maar van nieuws mandato van den souverein bekomen), kan verkregen worden. Gevolglijk is hier geen stoffe noch gelegenheid tot prescriptie.

En bij wijder gevolg komt hier alleenlijk in consideratie of het Bataafsche Volk aan de drosten dan aan de richteren alleen aanbevolen hebbe om de kleine breuken in te vorderen.

En dan is wijders te letten dat indien de invordering der kleine breuken aan de richteren zou zijn aanbevolen dan zouden dezen daarvan cessionarii zijn omdat zij geene breuken aan het Bataafsche Volk verantwoordten noch ten behoeve van hetzelfde eischen.

Terwijl in tegendeel de drosten alle breuken eischen ten behoeve van het Bataafsche Volk gelijk ook aldus de eisch door den aanlegger als advocaat fiscaal van Twente ten behoeve van het Bataafsche Volk is gedaan en daarvan rekening aan hetzelfde moet gedaan worden.

Derhalven kan in deezen geen peremptoire exceptie tegen den fiscaal of provisioneel verwalter van het drostampt tibi adversus me non competit actioplats vinden, als welke nimmer plaats heeft wanneer iemand iets ten behoeve van een ander eischt en dus in genen dele suo nomine ageert, maar zou als dan alleenlijk dilatoir over inqualificatie geexcipieerd moeten worden.

Partij zou derhalven als dan zig hebben moeten bedienen van de dilatoire exceptie van inqualificatie en geenszins van de exceptie tibi adversus me non competit actio.

Doch partij heeft de voorzeide dilatoire exceptie volgens landregt verwerkt door ten principalen te antwoorden en contra conclusie te neemen zoals dit met meerderen grondig is verhandeld in het aangehaalde advys in zake van den fiscaal van Twente tegen mevrouw Mulert tot Bakenhagen in het Overijsselsch gedrukt advysboek van mr. Strubberg deel 4 pag 143 - 148.

Hoe men het dan ook keere of wende, het is en blijft altoos waar dat, al was het ook dat hier slechts eene kleine breuke door gedaagde zou verbeurd zijn, dan evenwel partij daar van presentatie zou hebben moeten doen te meer omdat dezelve zig niet van de dilatoire exceptie van inqualificatie heeft bediend. Voor het overige doet niets ter zake het ijdel alarm van partij hetwelk zij van eene fiscaals actie maakt evenals of die kostbaar zou zijn, dan wanneer de richter den gedaagden over kleine breuk geactioneerd zou hebben, hoewel ook dit voorgeven valsch is, dewijl zowel door richters als drosten over kleine breuke als grote zaken ordinaris en gelijk kostbaar proces moet gevoerd worden in geval de gedaagde de schuld der breuke gelijk hier betwist.

Want het is eene uitgemaakte zaak dat over breuken, hoe gering die ook mogen zijn, ordinair proces gevoerd moet worden. Men zie Nessink in zijne gedrukte annotatien over het landregt pag 321.

Dog zoals gezegd hebben wij met dit alles niets te doen nu genoeg gebleeken is dat geval is buiten de termen waarin kleine breuken plaats vinden.

Men ziet derhalven zowel de ijdelheid van tegendeels defensie als hare lastering tegen de genen aan wien de persecutie van misdaden is aanbevolen ten toon gespreid; lastering waarbij de partij zo brutaal als halstarrig persevereert door zelfs te stellen dat zij ons gedrag daarmede met de rechte maleditoire benamingen zou hebben afgeschilderd.

Wij in tegendeel vermeenen dat zulke exorbitante en brutale botmuilerij gansch niet fraay staat, zodat al hadden wij ook recht om met Boibau te zeggen je nomme un chat un chat et rolet un fripon, zouden wij ons evenwel liever van zulke inderentie in het pleiten onthouden.

Uit het kwaadaardig en neuswijse opzet van partij kunnen wij ligtelijk bevroeden dat dezelve wel van

quadruplycq zal dienen en dat zij na eerst een tijd lang de vingeren gebeten te hebben, wedoom van nieuws aan het lasteren en verdichten gaan zal, al ware het mogelijk daardoor het gevaar van haar calunnieus gedrag enigermaten te verminderen.

Hiermede houden wij gediend van triplycq zonder iets nadeligs van tegendeels duplyk te willen gestendigen omni meliori modo.

Persisterende bij de conclusie bij eisch en aanspraak genomen, met herhaalden eisch van kosten.

F.H. Racer dr.

Also de proceduure in zaake dr. F.H. Racer in qualiteit als advocaat fiscaal van Twenthe tegen Mannes Wevers in Stokkum voor desen gerigte gevoerd, wederom van de beleering is ingekomen en op den eerst aanstaanden regtdag zo wesen zal den 14 sept. aanstaande staat geschied en gepronuncieerd te worden. Zo is het dat ik ondergetekende Rigter van Kedingen u Mannes Wevers in val van minderjaerigheid onder adsistentie van een mombaer in desen doe citeeren in saken en laden tegen voornoemden dag des smorgens bij klimmen der zon ten huise van Harmannus van de Sagekuile binnen Goor om als dan voor dese aanbevolen regtbank te erschijnen meede brengende de aan de ander sijde staande gespecificeerde advis en sportul gelden met inthimatie gij compareerd als dan ofte niet, dat op het aanhouden van u tegen parthij zal decreteeren, doen en laten wedervaeren wat na regte zal oordeelen te behooren.

Wordende den onderrigter gerequireerd een dubbelt deses te dupliceeren ten huise van Jan Wevers vader van voorschreven Mannes Wevers, also desen niet weet waar denselven woonagtig is.

Met last van denselven om hiervan aan zijn zoon voormeld bericht te geven en voorts hiervan te relateeren ten fine en effecte als na regte.

Goor den 30 aug. 1805. W. Hulsken Rigter

Relatier ik ondergeschreve dat ik op den 2 september 1805 het dubbeld van deses an de moeder van Mannes Wevers in gesije wierd hebbe ende citasie daarbij vermeldt.

Achtum Goor als booven. Harmannus van de Sagekuile onderrigter

Specificatie

advyspenningen so silvere ducaton	f 31-10
acta protocollaria	6
procurateuren en sluiten	2-2
verbrenge en weerhaelen	10
2 wehten	2
3 dubbelden	0-16
voor het inhuuren aan M. Wevers	0-12
voor verbrenge en weerhalen na Enschede	5
jura justitionis	0-12
voor pronuntieeren	1-4
protocolleren der sententie bij provisie	6
samen	f 65-16

Reekeninge van salaris en verschet door proc. W. Hulsken als bediende van Mannes Wevers contra de advocaat fiscaal van Twenthe.

1798

febr. spreekt mij principaal om hem te bedienen tegen den advocaat fiscaal van Twenthe, conferere f 1

den 19 hem onder adsistentie van zijn voogd geadsisteerd en van den ingediende eisch copie verzogt, vac f 0-10

17 maart alzo parthij prolongatie verweigerde onder minnte gediend, vac f 0-10
jura betaalt f 0-12

copie ontfangen, jura f 2-8

5 may 4 weken geprolongeed, voor bezorgen van de documenten, prol. en jura f 1-4

5 juny ad idem geprolongeed als vooren f 1-4
 7 july ad idem geprolongeer f 1-4
 aug. spreekt mij principaal dat in deezen tot bediende advocaat had verzogt dr. A. Berends en dat mij die de handeling zoude bezorgen, conferere f 1
 sept. ontfange recessus in scriptis van de advocaat, port f 0-8
 examinatie f 1
 voor munditie f 1-4
 conferere hierover met principaal f 0-10
 15 sept. met principaal gecompareerd en ingediend, vac f 0-10
 voor reces f 0-12
 jura betaalt f 0-12
 13 oct. van parthij replicq, copie en termin van 4 weken verzogt, vac f 0-10
 jura betaalt f 0-6
 copie ontfangen, jura f 4-16
 examinatie derzelve f 1
 hier volgt een incident over copie verzoek, copie aan de advocaat gezonden f 0-6
 1799
 5 jan. 4 weken geprolongeed voor bezorgen van een en ander en jura f 1-4
 2 febr. geprolongeed 4 weken f 1-4
 missive aan de advocaat om handeling verzogt f 0-6
 2 maart 4 weken geprolongeed f 1-4
 missive aan de advocaat en handeling verzogt f 0-6
 6 april ad idem geprolongeed f 1-4
 4 may ad idem geprolongeed f 1-4
 conferere met advocaat en handeling verzogt alzoo parthij geen verder uitstel wilde accordeeren, vac f 1
 8 juny 4 weken geprolongeed f 1-4
 6 july 14 dagen geprolongeed f 1-4
 20 july hoofd van recessus in scriptis gedient, vac f 0-10
 jura betaalt f 0-12
 conferere met principaal om de advocaat te gaan spreken en handeling te vraagen of dat hem anders de bediening moest opzeggen, vac f 1
 14 sept. wederom 4 weken geprolongeed f 1-4
 12 oct. 14 dagen geprolongeed f 1-4
 missive aan de advocaat f 0-6
 oct. duplicq van de advocaat ontvangen, port f 0-8
 examinatie van dien f 1
 conferere met principaal hierover f 1
 voor munditie f 3
 26 oct. ingedient, vac f 0-10
 voor reces f 0-12
 jura betaalt f 0-12
 9 nov. van parthij ingediende reces, copie en termijn van 4 weken verzogt, vac f 0-10
 jura betaalt f 0-6
 copie ontvangen, jura betaalt f 0-4
 ligten en examinatie f 1
 aan de advocaat gezonden f 0-6
 7 dec. met consent van parthij 4 weken geprolongeed, voor bezorgen en jura f 1-4
 1800
 4 jan. ad idem geprolongeed f 1-4
 1 febr. ad idem geprolongeed f 1-4

1 maart	14 dagen geprolongeed f 1-4
15 maart	14 dagen geprolongeed f 1-4
29 maart	14 dagen geprolongeed f 1-4
26 april	tegenpartij van reces gedient, vac f 0-10 jura betaalt f 0-12
10 may	van parthij replicq copie en termin van 4 weken verzogt, vac. f 0-10 voor de copie betaalt f 6-8 ligten en examinatie f 1 conferere met principaal hierover f 1
14 juny	4 weken geprolongeed f 1-4
12 july	ad idem 4 weken geprolongeed f 1-4 copie aan de advocaat gezonden f 0-6
6 sept.	14 dagen geprolongeed f 1-4
27 sept.	ad idem 14 dagen geprolongeed f 1-4 missive aan de advocaat om handeling f 0-6
11 oct.	4 weken geprolongeed f 1-4
8 nov.	hoofd van recessus in scriptie gedient, vac f -10 jura betaalt f 0-6
6 dec. 1801	ad idem 4 weken geprolongeed f 1-4
3 jan.	4 weken geprolongeed f 1-4 wederom missive aan de advocaat om handeling f 0-6
31 jan.	alzoog geen handeling van de advocaat ontvangen had en parthij geen verder uitstel willende accordeeren bij reces van verder schrijven, gerenuncieert vac f 0-10 reces f 0-12 jura betaalt f 0-12 in termino van sluiten aan den gerigte gevaceerd, de procedure helpen inventariseeren en
sluiten, vac f 1	
Samen	f 75-12